

EEN BEDORVEN KINDJE

WAT ER UIT GROEIDE

Een verhaal uit het leven

door
A. VAN HULSHORST.

S GRAVENHAGE, A. BERENDS.

EEN BEDORVEN KINDJE

EN WAT ER UIT GROEIDE.

DOOR

A. VAN HULSHORST.

Schrijver van: *»Een storm op zee»* en *»Schipper Douma»*.

'S-GRAVENHAGE. — A. BERENDS.

I.

Ergens tusschen Elburg en Harderwijk stond vele jaren geleden, dicht aan het strand der Zuiderzee, een boerenwoning. Laat niemand het in zijn hoofd krijgen, om er op een mooien Zomerdag, hetzij van Elburg, hetzij van Harderwijk uit, een bezoek te willen brengen. Hij zou wel boerderijen vinden, maar niet die, waarvan hier sprake is. Een twintigtal jaren geleden is ze reeds afgebroken en op de plek, waar eertijds het boerengezin des winters in de lange avonden rustig en genoeglijk om de vuurplaat geschaard zat, graast nu in den zomertijd het vee en bruisen in het barre jaargetijde, bij Westeren Noordwesterstormen, menigmaal de opgeruide baren. En deze zijn het dan ook, die de menschen op den loop hebben gejaagd en oorzaak zijn geworden van het sloopen der huizinge.

Met elken winter namelijk werd de strook lands, tusschen huis en zee, eenige meters smaller en het stond te bezien, dat na verloop van ettelijke jaren, door de telkens wederkeerende overstromingen, het huis met goed schik niet meer te bewonen zou zijn. Daarom liet de laatste eigenaar het afbreken en een tien minuten landwaarts in weer opbouwen.

Ziezoo, dat is iets van de geschiedenis van het huis; nu willen we een en ander vertellen omtrent de bewoners, die er, een goeie veertig jaar geleden, huisden. De toenmalige eigenaar heette Dries Dirksen. Deze was toen ter tijd een man van middelbaren leeftijd. Hij bezat een twaalfstal koeien, een paar paarden en een grooten karnhoënd, terwijl

zijn gezin bestond uit zijn vrouw en een tweetal kinderen.

De vrouw heette Jacobje, of zooals Dirksen in zijn Overveluwsch dialect zeide, Jaukjen. Haar familienaam zal ik maar niet noemen, om de eenvoudige reden, dat die in ons verhaal heel best gemist kan worden en ik er van houd, om dingen, die met de eigenlijke zaak weinig of niet te maken hebben, maar stilletjes achterwege te laten.

Van de beide kinderen heette de oudste Willem en de jongste Driesje, want dat was een meisje. Vrouw Dirksen, die „erg gek” met haar kinderen was, sprak meestal van Willemman en Dreesman. Op het oogenblik, waarop onze vertelling begint, was Willem elf en Driesje negen jaar. Of ze ondeugend of zoet, gezegeijk of ongehoorzaam waren, vertel ik maar niet; dat zal zoo zoetjesaan wel blijken.

Stel u voor 't oogenblik maar voor, dat het winter is; winter in dorp en stad, op 't laud en op zee. Ja, op zee ook, want, van het strand gezien, is deze, zoover het oog reikt, slechts één ijsvlakte, waarop zich hier en daar blinkend witte heuvels verheffen, van drie, vier en vijf meters hoog, bestaande uit opeengeschoven ijsschotsen.

Zooals de vlakte daar voor ons ligt, als ingeslapen onder het witte sneeuwkleed, lijkt ze wel het beeld van eeuwige rust en verlatenheid. Maar ... „bomm!” — wat is dat?

Ja, die rust is niet zoo rustig, als het op 't eerste gezicht wel lijkt. Die knal, als van een kanonschot, waarvan 't geluid voortrolt tot in de verre verte en dat ginds tegen die ijsbergen weerkaatst, is het knappen van het ijs, hetwelk plaats vindt, wanneer door den drang van het vloedwater er hier en daar groote scheuren ontstaan.

En verlaten? — verlaten zou de zee zijn? — Kijk dan eens ginds, hóél in de verte, daar, achter dien ijsberg langs.

„Ik zie niets,” zult ge wellicht zeggen.

Niet? Ziet ge dan niet die zwarte punten, die, wanneer

ge er eenige oogenblikken naar tuurt, zich langzaam schijnen voort te bewegen?

„Toch!” —

Nu, dat zijn visschers van Harderwijk of Elburg, die met hun sleden, waarin de netten geborgen worden, op de spieringvangst zijn.

Van een kompas voorzien, gaan ze tegen den avond het ijs op, soms uren ver en keeren des morgens vaak met schralen buit en bevroren ledematen naar 't land terug.

„Brr!” zegt ge onwillekeurig; en ge voelt den ijzigen noordooster u om de ooren snerpen; en ge ziet boven u de sterren flikkeren en fonkelen en om u de oneindige ijsvlakte zich in het grijsdonker verliezen; en ge stampvoet van koude en beklagt den armen visscherman.

Ja, niet ieders weg gaat langs rozen! De goede God voert de menschen langs zéer verschillende paden van de wieg naar het graf. Naar 't „waarom” hebben wij niet te vragen; genoeg, zoo we Zijn hand bespeuren en erkennen in 't leven.

't Is dan winter, winter ter zee en te land. Dries Dirksen, de boer van „Zeezicht”, heeft al terdege gemopperd en geprutteld, dat de winter zoolang aanhoudt. En nog zeer velen mét hem hebben geprutteld en gemopperd en naar dooiweer verlangd. Maar het is er niets beter op geworden: 't vriest er nog altijd lustig op los.

Op 't oogenblik zit Dries bij het vuur, met de voeten op de warme plaat en mompelt van „naar weêr, en dat het jammer is, verbazend jammer ook, omdat hij nog twee akkers winterrogge had moeten inzaaien, waarvan niets meer kon komen, nu de vorst zoo lang duurt.”

Dat al dat mopperen en pruttelen kwaad was, ja, dat wist Dries wel, en hij had er ook wel eens over nagedacht en zich voorgenomen het niet langer te doen; maar de natuur ging bij hem boven de leer. Eer hij 't zelf wist, was hij er

al weer mee bezig en al zijn goede voornemens bleven voornemens. Er zijn in de wereld meer van die soort menschen. Van dezulken is weinig verandering ten goede te verwachten; zij blijven immer „de oude knecht”.

Dries dan, vindt het onplezierig weêr; net het tegengestelde van zijn zoontje, die 't zoo wel prettig vindt. Om de winterrogge bekommert deze zich nog niet veel, want of vader al klaagt en jammert over de ongunstige tijden, hij heeft altijd nog zijn buikje rond kunnen eten. En met wat er dan verder in de wereld te koop is, daarmee bemoeien jongens van Willems leeftijd zich doorgaans weinig.

Willem zit ook bij het vuur, in den tegenovergestelden hoek van zijn vader en is bezig zijn schaatsen, waaraan het een of ander hapert, weer in orde te maken. Blijkbaar heeft hij het in die soort van werkzaamheden nog niet ver gebracht, want hij werkt en zucht en pruttelt, en gooit in 't eind, meer boosaardig dan verdrietig, de schaatsen van zich af, zoodat zij over den steenen vloer rammelen en onder de tafel te land komen.

Ongetwijfeld is zulk een acrobatische buiteling voor schaatsen minder aanbevelenswaardig, maar daaraan denkt Willem weer even weinig als aan de winterrogge zijns vaders.

„Alloh! bengel van 'n jongen! Kan de boel niet anders kapot?” roept Dirksen, die uit zijn overpeinzingen opgeschrikt, zijn zoontje met geen heel vriendelijk gezicht aanziet.

„Foei, Willemman! zóó moet je niet doen. Je bederft ze heelemaal!” vermaant Jaukjen, die aan de tafel zit, bezig met aardappelen schillen.

„Wat kan mij 't schelen! Voor mijn part gaan ze heelemaal kapot! Ik kan ze toch niet goed krijgen!” barst Willem schreiende los en zet een keel op van geweld.

„Och, Dries! hoe kun je het kind ook zoo laten tobben! Toe, help jij hem eventjes!” zegt de moeder.

„Laat hij vanmiddag eerst naar school gaan, dan zullen

we vanavond eens kijken. Wat moet er van den jongen groeien? Hij blijft zoo dom als een varken!"

„Dries, hoe kun je zoo wezen! 't Kind is nog jong, hij kan immers nog genoeg leeren? Hij is immers bijna den geheelen zomer naar school geweest? Laat hem nu met de kou maar thuisblijven. 't Is ook zoo'n eind! En dan door dien kouden wind! Dreesman kan er heelemaal niet door, en alleen kan hij toch slecht gaan!"

„Zoo? Ik zou niet weten waarom. Kan een jongen van twaalf jaar geen drie kwartier loopen, als 't een beetje koud is? Gaat hij niet naar school, dan ligt hij den heelen dag op 't ijs. Zou hij dan minder kou lijden?"

„Hij moet toch ook schaatsenrijden leeren! Hij kan 't al heel aardig. 's Zomers is daar immers geen gelegenheid voor en voor 't schoolgaan wel."

„'s Zomers, 's zomers! Wat praat je van 's zomers! 's Zomers is 't ook vandaag dit en morgen dat. Ik weet wel, hoe 't gaat. En over een paar jaar is het heelemaal gedaan."

„Nu, van den zomer zal hij wel trouw naar school gaan, en den volgenden winter ook, nietwaar, Willemman? Dan kan hij genoeg leeren."

Willemman zegt hierop „ja" noch „neen", doch zijn vader vervolgt:

„Hoor eens, vrouw! ik heb het al wel honderd keer gezegd en ik zeg het nog eens: Je bederft den jongen glad en al! Daar komt niets van terecht."

„Toe, moetje!" zegt Willem en maakt voor een oogenblik een eind aan het twistgesprek tusschen vader en moeder: „Toe, moetje! help me even met die schaatsen! 't Is zulk mooi, helder weêr; ik wou vanmiddag zoo graag gaan rijden!"

„Och, kind! hoe kan ik dat nu doen? Ik heb immers geen verstand van die dingen! Vraag het eens vriendelijk aan vader, die zal je dan misschien wel helpen willen."

„Ik heb gezegd, dat hij vanmiddag eerst naar school moet gaan, dan zullen we vanavond wel verder zien. Hoeveel dagen is hij al niet thuis geweest? Overmorgen, zaterdag, heeft hij immers den heelen dag om te rijden?”

„Och, Dries! laten we hem voor dezen keer dat plezier nog eens gunnen! De vorst zal wel niet lang meer aanhouden. Ik heb vanmorgen de kippen zoo hooren schreeuwen, en 't roet valt; misschien is 't overmorgen wel dooi.”

„Dooi of niet dooi, ik zeg, dat het onze plicht is, den jongen naar school te sturen! Maar jij, met je gekke maltentigheid, bederft hem tot in den grond. Of moet hij net opgroeien als jijzelf, dat hij later geen *a* voor een *b* kent?”

„Dat niet; maar hij behoeft toch geen professor te worden! Als hij een beetje lezen en schrijven kan, is 't, dunkt mij, mooi genoeg. Maar weet je, wat het is, Dries? Je houdt niet van het kind, dat is het! Hij heet naar mijn moeder en die mocht je ook niet best lijden. Was Harm maar in leven gebleven, daar zou je meer mee op gehad hebben. Die heette naar je vader!”

„Wel, mensch, wat vertel je nou? Houd ik niet van den jongen? Jij houdt méér van hem, hé? Ja, je houdt zóó van hem, dat je hem ongelukkig maakt. Je houdt zóó van hem, dat hij later tegen je zal opstaan en je verwijten doen, omdat je zooveel van hem gehouden hebt! Vrouw, leer dan toch eenmaal reden verstaan! Je voert den jongen zijn verderf te gemoet. 't Kan niet anders! Altijd doe je den kinderen naar hun zin! Waar moet dat heen?”

Op deze uitbarsting van haar man, die in 't vuur zijner rede is opgesprongen en de laatste woorden van een krachtigen vuistslag op de tafel vergezeld doet gaan, breekt de vrouw in luid snikken en een vloed van jammerkreten uit.

„Ja, huil maar!” gaat Dirksen voort: „Huil maar! God geve, dat je nooit om iets ergers behoeft te huilen! Daar

is geen land met je te bezeilen. Als ik de waarheid zeg, zet je het op een schreien! Weet je wat? Ik rep er geen woord meer over. Ik wil alle dagen niet gaan hellebouwen. Je moet het verder zelf maar weten. Ik wasch er mijn handen van!"

En met driftige schreden loopt Dirksen naar de deur, die hij met harden slag achter zich dichtwerpt, om in de koude buitenlucht zijn bloed te laten bekoelen.

Zulke tooneelen zijn, jammer genoeg, lang niet zeldzaam in het huisgezin van Dries Dirksen. Zijn vrouw, die zwak van karakter is en bovendien de ontwikkeling mist om het kwaad in al zijn omvang te overzien, dat er geboren kan worden uit haar onverstandige liefde en toegeeflijkheid voor haar kinderen, geeft er gedurig aanleiding toe. En het einde ervan is gewoonlijk, dat de boer met een driftig hoofd de deur uitloopt en de zaken laat, zooals ze zijn.

Precies, als het met zijn murmureeren gaat. Als hij begint te begrijpen, dat hij 't wat al te bont maakt, neemt hij zich voor, zich te beteren; maar 't blijft bij voornemen. De daad volgt nooit.

't Ware te wenschen, dat hij wat doortastender ware geweest, en zijn plicht had gedaan, waar zijn vrouw daarvoor onbekwaam en te zwak bleek te zijn.

„Moetje, hou maar op met schreien! Ik weet, wat ik doe. Ik ga Teunis, den knecht, vragen of hij mij helpen wil,” zegt Willem, als zijn vader vertrokken is.

„Ja, mijn kind! doe dat maar. Je vader is soms zoo raar! Teunis is in de schuur aan 't werk. Hij zal de schaatsen wel even in orde maken.”

Een kwartier later komt de jongen met een vroolijk gezicht de deur weer binnen: hij is gered.

„Ziezoo, moeder! nu kan ik vanmiddag gaan rijden. Ik wou even te Elburg naar de hardrijderij gaan kijken.”

„Jongen, Willem, dat zou ik niet doen! Blijf hier voor

den wal. Ik heb je niet graag zoo ver van huis. Ik ben altijd bang voor ongelukken."

"Waarom, moeder? Daar is heelemaal geen gevaar. Het ijs is sterk genoeg en ik zal niet ver op zee gaan."

En de moeder mocht nogal eenige bedenkingen maken, het hielp niemendal. Wat Willemman zich eenmaal voorgenomen had, moest gebeuren. Daar was niets aan te veranderen. Dat waren al vast de gevolgen van moeders verkeerde opvoeding.

Na het middagmaal trekt onze vriend zijn schoenen aan en gaat, met de schaatsen over den schouder geslagen, den kant naar de zee op.

Toestemming aan zijn vader vragen, daar denkt hij niet eens over. Als zijn moeder het maar weet, is het genoeg. Vader doet immers niet anders dan brommen, als hij hem iets vraagt!

Zoo gauw ontstaat er verwildering en vervreemding, waar eensgezindheid en samenwerking in een huisgezin ontbreken. En bij ontstentenis van dit tweetal ontvlieden geluk en zegen de woning en het uiteinde is ontwijfelbaar zeker jammer en verdriet.

De afstand van de boerderij van Dirksen tot Elburg bedroeg een goede anderhalf uur. Willem legt die op de schaatsen echter in een half uur af.

Hij houdt zich een paar uur bij de hardrijderij op en keert even voor zonsondergang naar huis terug. Het valt hem niet mee, want de wind is in den namiddag omgelopen naar het zuidwesten, zoodat hij dien nu schuin van voren heeft. En er is nogal aardig koelte ook, waardoor hij niet snel vordert. Gedurig moet hij stilhouden, om eens even uit te blazen. Het ijs lijkt ook lang zoo mooi glad niet als op de heenreis.

't Is nogal hobbelig en hier en daar hindert de sneeuw, die erop ligt, hem ook geducht. Je zoudt zeggen: daar heeft hij straks zoo geen erg in gehad. Maar toen had hij ook niet zoo'n last van dien vervelenden wind; toen was het stil.

„Jongen,” denkt Willem, „daar ginds, een eindje verder naar zee, ziet het zoo zwart, daar ligt geen sneeuw, daar zal het vrij wat gemakkelijker rijden.”

Pas heeft hij bij zichzelf deze opmerking gemaakt, of hij richt zijn koers meer naar het noordwesten, om op het gladde ijs te komen. Na verloop van eenige minuten bereikt hij werkelijk een spiegelgladde baan. „’t Is wel wat ver van land, maar ’t heeft zóó lang gevoren, dat er van breken haast geen sprake kan zijn.” Zoo denkt hij en slaat de beenen flink uit en zwiert over de vlakke, dat het een lust is om te zien.

Maar wat is dat? Wat begint de wal ginds er vreemd en grijs uit te zien! Het land is steeds minder duidelijk zichtbaar. Daar verdwijnt het geheel en al! O, wee! dat is mist! Zoo gauw als hij kan, wijkt hij van de ingeslagen richting af, om weer onder den wal te komen. Hij rijdt, vijf, tien minuten, een kwartier, — nog altijd ziet hij geen land voor zich.

„Hoe kan dat?” denkt hij. „Ik ben toch altijd in dezelfde richting voortgereden. Me dunkt ik moest al lang den kant bereikt hebben.”

Hij staat stil, hijgende van het snelle rijden. De wind, die straks vrij sterk waaide, is gaan liggen. Een zwak koeltje strijkt hem langs het gloeiende voorhoofd en rolt de dikke nevelgolven langzaam voor zich uit. Willem begint zich bangst te gevoelen.

„Als de wind gedurende het laatste kwartier eens onge-merkt nog meer was ongelopen, dan was hij, in plaats van naar het land, hoe langer hoe verder naar zee gereden! En wat dan?” Hij begint aan de richting te twijfelen. Hij draait en keert en wendt zich, nu rechts, dan links, maar ontdekt aan alle zijden niets dan mist, dikke, grijze, ondoor-tringbare mist. Hij raakt de kluts geheel en al kwijt.

„Heere God!” zucht hij, „breng mij behouden weer thuis!”

Dan gaat hij op goed geluk weer voort, maar langzaam en omzichtig. Hij mocht eens in een wak terecht komen! Na eenige minuten staat hij opnieuw stil en kijkt om zich heen. Dan . . . niets, dat de nabijheid van den wal aantoonde. De mist golft in grijze golvingen om hem heen. Als zij maar niet zijn kille doodswade wordt!

En de schemering valt meer en meer; aanstonds zal het nacht zijn!

„O, Moeder! . . . Vader!” gilt hij het uit in zijn angst. En het geweten begint bij hem wakker te worden en spreekt van ongehoorzaamheid en eigenzinnigheid en schuld.

Het kille angstzweet breekt hem uit. Hij begint te roepen en te schreeuwen en luistert dan eenige oogenblikken, of men hem misschien aan den wal gehoord mocht hebben en antwoord zal geven op zijn geschreeuw. Maar 't blijft stil als het graf.

Nog eens geroepen, en nóg eens, tot de keel hem pijn begint te doen. Doch geen antwoord.

Hij rijdt voort.

„Stil, wat is dat? Hoorde hij daar geen geluid, dáár aan den rechterkant?”

Hij houdt even stil en luistert met ingehouden adem. Ja, daar hoort hij het weer. 't Lijkt heel ver af, maar 't komt toch duidelijk van dien kant. Hij erop af! Met lange, rechte streken vliegt hij vooruit. „Kras!” zeggen na eenigen tijd de schaatsen en hij staat met ingespannen oor opnieuw te luisteren.

„Ha!” denkt hij, „daar heb je het weer, — recht vooruit. 't Is thans veel duidelijker te hooren. 't Lijkt wel, dat verscheidene personen druk aan het praten zijn. Zijn vader en de knecht en de buurlui misschien, die hem komen zoeken. Of mogelijk ook een troep spieringvisschers, die met de vangst bezig zijn. Ik zal eens roepen,” vervolgt hij

tot zichzelf, „dan word ik zeker wel gehoord.” Hij zet de hand als een roeper aan den mond en schreeuwt, dat de echo van zijn stem ver over de vlakke voortrolt.

Maar als hij daarna met kloppend hart den tegenroep verbeidt, blijft deze achterwege.

Hij schreeuwt andermaal; maar niets verraadt, dat men hem gehoord heeft. Het praten in de verte blijft niettemin voortduren.

„Dat is vreemd,” denkt Willem. „Als ik hen zoo duidelijk kan hooren, moesten ze mijn roepen toch ook wel opgemerkt hebben!”

Er blijft hem niet anders over, dan dat hij nog maar voortrijdt.

Daar klinkt opeens, dicht vóór hem, een geluid, dat zijn beenen van schrik doet verstijven. De schaatsen krassen tot het hout in het ijs en plotseling staat hij als vastgenageld stil.

Een plassen en ruischen van water en een oorverdoovend geschreeuw en gekwaak rijst vóór hem uit de duisternis en den nevel omhoog.

„O God, wees gedankt!” trilt het van zijn sidderende lippen.

En wèl mocht hij den Heere danken! Bijna had hij daar het hachje erbij ingeschoten.

Wat hij voor menschenstemmen gehouden had, was inderdaad niets anders geweest, dan het gekwaak en gesnater van een troep zwanen, die zich, ver van den wal, in een open wak ophielden.

Dat zijn gehoor hem zóó misleid had, is best aan te nemen. Meermalen hebben wij 's winters bij stil weder, wanneer de Zuiderzee met ijs was bedekt, naar die snaterende zwanen staan luisteren, en op eenigen afstand gehoord, heeft het er werkelijk zeer veel van, of een aantal menschen een druk en luid gesprek samen voeren.

Door Willems roepen stellig al verontrust, hadden zij

zeker een waakzaam oor gehouden en waren, toen zij het geluid, dat zijn schaatsen maakten, al nader en nader hoorden komen, eensklaps opgevlogen. Zoo hadden de zwanen hem bijna naar zijn graf gevoerd, maar waren toch ook weer zijn redders geworden.

„O God, wees gedankt!” had het van Willems lippen geklonken, misschien inniger en hartelijker gemeend dan ooit eenig ander dankgebed.

Als hij een weinig van den eersten schrik bekomen is, begint hij te begrijpen, dat hij een heel eind van den vasten wal moet zijn, want in de nabijheid daarvan waren nergens wakken of open gedeelten te bespeuren.

Hij begint zijn toestand hoe langer hoe gevaarlijker te vinden. „Wie weet,” denkt hij, „of hier in den omtrek niet meer open water is. Wellicht zijn er ook plaatsen, waar het ijs niet houden kan. En ik ben misschien wel een half uur gaans op zee. Was ik maar weer thuis! Had ik maar naar vader geluisterd!”

Tranen van angst, van spijt en berouw komen hem in de oogen en hij barst in een zenuwachtig snikken los.

Doch wat hielp het? Hij gevoelde berouw over zijn ongehoorzaamheid, ja, maar 't was niet het rechte. Hij had berouw, omdat hij daar nu hulpeloos, in den donkeren winternacht, ver van menschelijke hulp zich eenzaam en verloren op de groote vlakke bevond. Hij gevoelde berouw, zooals duizenden vóór en nà hem berouw gevoeld hebben en nóg gevoelen; — het berouw, dat uit angst en vrees geboren wordt en dat, als eenmaal het gevaar voorbij is, even spoedig weer verdwijnt, als het in de ziel opgekomen is. Dat is niet het ware berouw, hetwelk zijn grond vindt in een levendig en diep gevoeld besef van schuld en zonde, dat van den Hemel in het arme menschenhart wordt uitgestort en een „onberouwelijke bekeering tot zaligheid” uitwerkt.

Ondertusschen stond Willem besluiteloos rond te zien. Wat moest hij beginnen! Voortrijden, de eene of andere richting uit, durfde hij nu niet meer. Hoe licht zou hij in een open wak of in een bijt kunnen rijden, die hier en daar door de spieringvischers gehakt zijn! Maar wat dan? Hij kan toch niet den geheelen, langen nacht pal blijven staan? Licht, dat hij dan van koude, vermoeienis en ellende ineenzakte om nooit weer op te staan! „Brr!” hij rilt bij het bloot bedenken. Het kost, wat het wil, maar hij moet het in de beenen zien te houden!

„O Heere, laat mij niet omkomen, help mij!” brengt hij sidderend uit, als hij denkt aan de veertien eindelooze uren, die er nog verlopen moeten, eer de lucht in het oosten door de eerste, zwakke schemering zal worden getint. 't Zal nu immers ongeveer vijf uur zijn en niet voor morgenochtend zeven uur zal de dag beginnen aan te breken.

Waarijk, Willems toestand is verschrikkelijk. „'t Beste, wat ik doen kan,” zoo overlegt hij eindelijk bij zichzelf, „is, dat ik mijn buis uittrek, dat op het ijs neerleg en er dan voortdurend in een kleinen kring omheen rijd, om mij niet ver van de elfde plek te verwijderen.”

En zoo geschiedt het. Willem ontdoet zich van zijn buis, legt het op 't ijs neer en gaat er in een niet al te wijden kring omheen rijden.

Na elk kwartier ongeveer, houdt hij eenige minuten op, om wat uit te rusten en in dien tijd opmerkzaam te luisteren, of hij niet misschien eenig geluid van uit den wal mag vernemen. Maar mismoedig hervat hij telkens weer, door de koude genoodzaakt, het rijden; geen enkele toon, hoe zwak ook, treft zijn oor. De wind is ondertusschen weer gaan liggen, geen zuchtje bijna laat zich voelen. Maar de nevel blijft nog even dicht, en als 't zoo stil blijft, is er geen kans op, dat dit vooreerst zal veranderen.

Traag, wanhopig traag, kruipen de uren voor den armen verdwaalde voort. Zijn beenen beginnen in 't eind hun dienst te weigeren. Niet met vlugge, gezwinde slagen, maar langzaam, met trage bewegingen rijdt hij zijn nauwen cirkel rond en van minuut tot minuut kost het hem meer moeite, den gang er in te houden. Gedurig gauwer volgen de rustpoozen elkander op en hun tijd wordt telkens meer gerekt. Had hij maar een flink stuk brood, dat zou hem ongetwijfeld wat opknappen, en hem beter tegen de vermoedenis bestand maken!

„Zou de morgen nog niet gauw aanbreken?” denkt hij. „Als 't nog lang duurt, houd ik het niet meer uit. Dan zal ik mij op 't ijs moeten neerleggen en dan misschien in slaap vallen en . . . niet weer wakker worden! En hij denkt aan den dood, aan zijn ongehoorzaamheid jegens zijn ouders, aan de vele kleine en groote zonden, door hem bedreven, en waarvan hij voor Gods rechterstoel rekenschap zal moeten geven, aan vader en moeder en de kleine Dreesje, die hij nu wellicht nooit zal terugzien. Namelooze angst grijpt hem aan en met de kracht der vertwijfeling zet hij zich weer in beweging en het blanke ijzer glijdt voort langs de oude baan, als ware er duizend gulden te verdienen.

Doch eindelijk kan hij niet meer; hij moet even stilhouden, om op adem te komen. Zijn voorhoofd gloeit, zijn beenen beven van vermoeidheid, zijn borst hijgt en daarbinnen bonst het hart met duidelijk hoorbare slagen.

Maar hoor! wat is dat? Hoeveel moeite het hem ook kost, hij houdt den adem in en luistert.

„Gered!” roept hij op eenmaal uit en vliegt als een onzinnige naar de plek, waar zijn buis ligt. Door de vaart, die hij heeft, tuimelt hij, als hij zich bukt, om het op te nemen, over 't hoofd en glijdt een eindweegs over het ijs voort.

Doch ijlings staat hij weer overeind en luistert opnieuw.

Ja, daar hoort hij het weer! Duidelijk kan hij ginds het blaffen van een hond onderscheiden.

Om wakken of bijten denkt hij niet meer, vermoeidheid en vrees zijn verdwenen en snel, als nimmer te voren, vliegt hij voort in de richting van het geluid. Daar ginds moet immers de wal zijn! Hoe langer hij rijdt, hoe helderder het geblaf hem tegenklinkt. Er is geen twijfel aan, spoedig zal hij het land bereikt hebben. En werkelijk, na een kwartier lang te hebben voortgereden, stuit hij in het riet en de biezen, die langs den oever groeien en weinige oogenblikken later betreedt hij den vasten grond, en klinkt het in de volle opwelling van vreugde over zijn redding stamelend van zijn trillende lippen: „O Heere, ik dank U, dat Ge mij hebt willen bewaren!”

Zoo kan ook de meest wereldsche mensch oogenblikken hebben, waarin hij eenigszins zijn afhankelijkheid tegenover den Almachtige gevoelt, waarin hij niet kan nalaten, God te bidden of te danken. Maar lang duurt deze toestand niet; de golven van het leven verdooven en overstemmen door hun geruisch den toon van deemoed en onderworpenheid, welke daar voor een oogenblik uit de diepte des harten opsteeg, en voeren in hun wieling den zwerveling al verder en verder van God af.

Eenmaal aan land, loopt Willem voort in de richting, vanwaar het hondengeblaf hem bij tusschenpoozen nog tegenklinkt. En ofschoon de plaats, waar hij aan wal gestapt is, hem onbekend voorkomt, rekent hij er op, spoedig aan een woning te zullen komen; immers het blaffen schijnt van dichtbij te komen.

Na een minuut of vijf loopens ziet hij voor zich uit een donkere omtrek zich uit den nevel losmaken. Nog eenige stappen, en jawel! — 't is een boerenhuis.

Waar zou hij zich eigenlijk bevinden? De streek lijkt

hem geheel en al onbekend. Doch dat is niets! Het huis is bewoond, want door de ramen, met halve vensterluiken gesloten, komt vanboven licht naar buiten schijnen. De bewoners schijnen dus nog op te zijn.

Hij klopt op de voordeur. Daarbinnen hoort hij eenig gestommel, iemand op klompen komt naar de deur loopen en roept, zonder open te doen :

„Wie is daar?”

„Vader!” . . . klinkt het van buiten en als van den bliksem getroffen, staat Willem sprakeloos en ontzet.

Eer hij zijn bezinning heeft terugbekomen, wordt de deur met een ruk geopend, drie paar handen pakken hem beet en trekken hem naar binnen.

Daar staat hij in zijn ouderlijk huis en vader, moeder en zuster bedekken zijn gezicht met kussen.

Zóó zeer was Willem in de war geweest, dat hij zelfs het huis zijner ouders niet had herkend. Eerst op 't hooren van de bekende stem zijns vaders, begreep hij, waar hij zich bevond ¹⁾.

Ik waag het niet, het tooneel, dat nu volgde te beschrijven. Me dunkt, men zal zich dit beter in gedachten kunnen voorstellen, dan ik het vertellen kan.

Zoo iets laat zich ook beter gevoelen dan verhalen. Alleen wil ik mededeelen, dat Willems ouders en zusje, zooals te begrijpen is, in doodsangst hadden verkeerd over zijn wegblijven. Zelfs was zijn vader met den knecht in den laten avond nog naar Elburg geweest, om te hooren of men daar soms iets van den jongen wist. Maar natuurlijk kon niemand eenige inlichting verschaffen. Alleen hadden een paar bekenden hem wel bij de hardrijderij gezien, maar na afloop daarvan hadden ze hem uit het oog verloren.

1) Volgens geloofwaardige mededeelingen kan iemand, die verdwaald geraakt is, dikwijls den meest bekenden weg, zijn eigen woning zelfs niet terugkennen.

Ge kunt begrijpen, met welke gevoelens de terugtocht werd aanvaard en welk een verslagenheid er bij de thuiskomst in de woning heerschte. Van slapen of naar bed gaan was geen sprake geweest. Men was bij het vuur gaan zitten, ieder overgegeven aan zijn eigen droevige gedachten, zoodat er niet veel was gesproken geworden. Doch zeker wel vijf en twintig maal was de vader van zijn stoel opgerezen om naar buiten te gaan en te luisteren, of hij mogelijk ook iets hooren mocht, 't zij voetstappen op de bevroren sneeuw of wel de stem van den verdwaalde. Maar telkens had Dirksen bij 't binnenkomen een treuriger en hopeloozer gezicht getoond en de anderen hadden hem maar niets gevraagd; doch het onderdrukte snikken, dat af en toe gehoord was, had duidelijk genoeg gezegd, wat er in de harten omging.

Een vijftientwintig minuten geleden, toen de hond zoo was beginnen te blaffen, had men voor een oogenblik de hoop voelen herleven, doch voor een oogenblik maar, want buiten gekomen, bemerkte men de oorzaak: een haas, door gebrek aan voedsel vrijpostig geworden, had zich aan Dirksens boerenkool willen te goed doen, doch was door Karro opgemerkt, die, als een trouwe wachter, door luid blaffen den strooper had verjaagd. Wreede teleurstelling!

Het laatste sprankje hoop was Dirksen en den zijnen ontvallen en zij hadden er geen acht op geslagen, dat de hond een poos daarna weer heviger was gaan blaffen; de smart had hen gevoelloos en onontvankelijk gemaakt voor wat er rondom hen gebeurde, tot zij opeens door het kloppen op de voordeur allen verschrikt waren opgesprongen. Wat er toen verder voorviel, weet ge reeds.

En dat na Willems wederkomst de vreugde zoo mogelijk nog grooter was, dan straks de droefheid, is iets, wat zich gemakkelijk begrijpen laat.

II.

Ruim twee maanden zijn verlopen sinds den nacht, waarin ze bij Dirksen zoo in angst gezeten hadden over Willems uitblijven. De winter spoedt ten einde. Sneeuw en ijs zijn al reeds eenige weken verdwenen. 't Is dan ook al in 't begin van Maart. Maar lenteweder is het nog volstrekt niet. Een hevige storm uit het zuidwesten heeft den ganschen dag gewoed en tegen het vallen van den avond is de wind gaan ruimen en buldert nu met onverzwakte kracht uit het west-noordwesten. De oude olmboom voor het huis van Dirksen zwiept steunend en klagend met zijn takken in de lucht en waggelt en kraakt op zijn dikken, knoestigen stam.

Als hagel klettert bij tusschenpoozen de regen op de vensterruiten, terwijl de wilde stormvlagen in den schoorsteen bulderen, dat iemand de vrees om 't hart zou slaan.

„Jongen, jongen, wat 'n weer! 't Is verschrikkelijk,” zegt de knecht, nadat hij eenigen tijd met de oogen half toe naar het geraas van den storm heeft zitten luisteren.

„Ja,” zegt Dirksen, „we zullen nog eens even moeten gaan kijken. Ik weet wel, dat het zodoende niet heel lang zal duren, of de zee gaat over den wal. Kom, ga je mee, Hendrik?”

„Goed, baas! Maar wacht! . . . Ik zal eerst mijn zakdoek over het hoofd binden, anders gaat mijn pet er van door.”

Nadat de knecht zijn hoofddeksel met dit nieuw model stormband goed heeft verzegeld, stappen beiden naar buiten.

„Kerel, wat is het donker!” roept Dirksen tot den achter hem aankomenden knecht. „Wil je wel gelooven, dat ik geen hand voor oogen zien kan?”

„Pas op, baas! hier wat heen! . . . Daar is het hek van de varkensloop!”

„Dat is waar ook! Daar heb je het al. Ik zou er gerust zoo tegengelopen zijn! Goed, dat je me gewaarschuwd hebt.”

De richting wordt nu eenigszins anders genomen en het gaat een minuut of drie recht tegen den wind in, op het strand aan.

„Plas, plas! . . .” „Ho, Hendrik! Daar heb je 't al. Ik stap al in 't water. Laten we maar gauw maken, dat we thuis komen, om 't vee te bergen. Over een half uur zitten we rondom in 't water.”

Dadelijk wordt rechtsomkeert gemaakt en weldra komen boer en knecht het huis weer binnen.

„Vrouw, neem gauw de lantaren en maak, dat je met de kinderen naar de schuur komt. Het zeewater is binnen 't half uur hier!”

„Wat zeg je, man, is het al zóó hoog? Maar wat ik vragen wou: wil je Willem niet bij je houden? Me dunkt, die kan je op de deel behulpzaam zijn met het vee.”

„Ja, dat is goed! Kom dan maar, jongen! Hendrik heeft het licht in het achterhuis al aangestoken, zie ik wel. Maak ook maar voort, vrouw! dat je de dingen, die je zult noodig hebben, in de schuur krijgt.”

„Heb daarover maar geen zorg, man. Dreesman en ik zullen wel maken, dat we bijtijds klaar zijn.”

Thans volgt een half uur van ongewone bedrijvigheid. Moeder de vrouw, geholpen door haar dochttertje, draaft aanhoudend tusschen schuur en huis heen en weer, nu beladen met een ketel of pot, dan weer met een paar stoelen of met kopjes en schoteltjes, borden en pannen.

Al die verschillende voorwerpen worden gebracht naar een klein kamertje, dat in de schuur door een houten beschoot van de overige, voor stalling en bergplaats dienende ruimte is afgeschoten. Dat kamertje is daar expres gemaakt voor gelegenheden als deze.

De schuur, die van veel jonger dagteekening is dan het huis, staat op een hoogte gebouwd, zoodat het sinds menschenheugenis slechts een paar malen gebeurd is, dat men daar last van het zeewater kreeg. In huis bereikte het echter meermalen een hoogte van anderhalf tot twee voet. Stellig heeft er in den tijd, toen het huis gebouwd werd, nog zoo-veel land vóór gelegen en was dit zóó hoog, dat het niet door de hooge vloed overstromen kon. Dit is volstrekt niet onwaarschijnlijk, als men bedenkt, dat daar, waar het strand zich eenigszins hoog en steil uit zee verheft, de afslag gewoonlijk het grootst is, omdat daar de golven meer vat kunnen krijgen.

Hoe het ook zij, de grond, waarop het woonhuis stond, was weinig of in 't geheel niet opgehoogd, zoodat het in de laatste jaren volstrekt geen zeldzaamheid was, wanneer men eens of tweemalen per winter voor de zee het veld moest ruimen en de wijk nemen naar de schuur.

Zoo ook thans. Gedurende den dag had Dirksen met de zijnen reeds een en ander in orde gebracht, om, wanneer zulks noodig werd, spoedig te kunnen overhuizen. En terwijl nu zijn vrouw bezig is om eenig huisraad en wat levensmiddelen naar de tijdelijke woning te transporteeren, brengen Dirksen en zijn zoon en de knecht het vee naar den stal in de schuur over; eerst de koeien en kalveren, daarna de paarden. De dieren kijken eerst wel wat vreemd op, nu men ze op zulk een ongewoon uur in hun rust stoort; sommige — en daaronder vooral de jongere — be- toonen zich enkele malen wel wat onhandelbaar, maar alles loopt toch zonder ongelukken af.

Als in 't laatst de beide paarden uit den stal gehaald worden, komt het zeewater reeds als een beek tusschen huis en schuur doorstromen, zoodat Dirksen en de knecht het er niet meer zonder natte voeten afbrengen. Doch dit is

minder. Wanneer zij, nadat het vee bezorgd is, het kamertje binnentreden, brandt daar reeds een vroolijk turfvuurtje; de natte kousen worden uitgetrokken en te drogen gehangen.

't Is daar binnen in het kleine vertrek recht gezellig en het vuur verspreidt er een aangename warmte. Buiten echter wordt het er vooral niet beter op. De stormvlagen gieren om de hoeken der schuur en doen de gebinten soms schudden door hun geweldige kracht.

„Nou, nou, volkje! ik zeg, dat er wat van aan is, hoor! Je kunt ervan verzekerd wezen, dat het vannacht weer menigeen het leven kost,” zegt Dirksen.

„Geloof dat maar vast. Het spookt er leelijk, ginds op den breeden plas; daar kun je op aan,” antwoordt Hendrik.

„Maar wij zitten hier gelukkig goed en wel.”

„Weet je wat, Willem! Je moest maar gaan slapen. En jij ook, Dreesje!” vervolgt Dirksen, zich tot zijn kinderen wendende. „Laat je moeder je maar te bed leggen.”

„Och, neen, vader! Ik heb nog heelemaal geen slaap,” antwoordt Willem. „Ik blijf vannacht liever op.”

„Wat? Heb jij geen slaap, jongen? En je oogen vielen daar meteen al half toe.”

„Dat heb je mis, vader! Ik weet stellig, dat ik toch niet zou kunnen slapen, al ging ik ook naar bed.”

„Nu, dan moet je maar opblijven. Je doet nu eenmaal graag iets, dat niet goed voor je is, dat weten we wel.”

„Och, bij zulke gelegenheden kun je niet zoo nauw zien, Dreesje!” zegt de moeder. „Als Willem liever wil opblijven, laat hem dan maar. Dreesje, kleë jij je maar uit, kind! dan zal ik je er lekkertjes instoppen.”

Het meisje doet, wat moeder haar zegt en na haar avondgebedje opgezegd te hebben, wordt zij ter ruste gelegd en Willem blijft opzitten.

Ge merkt het, in het gehoorzamen heeft hij het nog niet

ver gebracht; zich naar het verlangen zijner ouders schikken, ook waar dit in strijd is met zijn eigen begeerten, kan hij niet. En toch is dit de plicht van elk kind.

In hoeverre hij waarheid sprak, toen hij zeide, in 't geheel geen slaap te gevoelen, blijkt een uurtje later duidelijk, want dan ligt hij, met het hoofd op den arm, voorover op de tafel te snorren, dat het een aard heeft.

„Zie nu zoo'n jongen eens aan!” kan de vader niet nalaten te zeggen. „Hij is altijd tegen 't heil in. Waarom ging hij nu straks niet gelijk met zijn zusje naar bed? Ik weet niet, hoe de jongen aan die tegenstrevende natuur komt.”

„Och, Drees! zoo zijn immers alle jongens! Dat verandert wel, als ze ouder worden,” antwoordt Jacobje.

„Of het wordt hoe langer hoe erger. Moge God het genadig verhoeden!” voert haar man haar tegen.

Langzaam gaan de uren van den nacht voorbij. En naarmate het meer naar den morgen loopt, schijnt het wêr eenigszins tot bedaren te komen. De buien volgen elkander niet zoo spoedig meer op als in den voornacht en in de tusschentijden is de storm vrijwat minder hevig.

De morgen breekt aan. 't Is zoo aanstonds zes uur. Over een kwartier zal de zon opkomen. Drees en zijn knecht gaan eens naar buiten om te zien, hoe het er daar uitziet.

Nu, iemand, die zulks nog nooit bijwoonde, zou wellicht vreemd hebben staan kijken bij het opengaan der schuurdeur. Overal, vóór en achter, links en rechts, water, niets dan water, golvend en schuimend, door kleideelen grijsachtig getint zeewater. Alleen de hoogte, waarop de schuur gebouwd is, verheft zich als een eilandje van weinige schreden in omtrek uit het wijde watervlak. Het woonhuis staat een paar voet in het water, dat schuimend en klotsend tegen de muren opstuift en aan de windzijde in 't klein een na-
bootsing te zien geeft van de branding op een steile, rots-

achtige kust. Kijk, hoe de een paar voet hooge golven in dichte gelederen als in stormmarsch den aanval ondernemen, maar het hoofd te pletter loopen tegen den steenen vestingwal.

Dan deinzen zij eensklaps achteruit, komen in botsing met de hen volgende krijgsmakkers, worden door deze weer teruggeworpen, vliegen andermaal tegen den muur op en spatten in duizenden druppels uiteen.

Ginds, in het weiland terzijde van het huis, steken de knotwilgen hun knoestige stammen en spichtige takken uit de wateren omhoog en dienen tot toevluchtsoord van ratten en muizen, die door den vloed uit hun schuilplaatsen verdreven, hier een toevluchtsoord hebben gevonden. Gelukkigen, die zij zijn! Hoevelen hunner broeders en zusters hebben dezen nacht den dood in de golven gevonden!

Scharen van meeuwen, die het gedurende den storm in de open zee te kwaad hebben gekregen, zijn naar de kust gevlogen en zweven krijschend rond over de ondergelopen landen of dobberen in heele troepen op de bruisende golven als een visschersvloot, die ter haringvangst is uitgezeild.

En ginder beuken de baren met doffen dreun het lage strand, buitelen ziedend en schuimend op en over elkander en rollen als een melkwitte massa van schuimvlokken en waterbellen over den oever, de weilanden op.

„Nou, nou!” zegt Dirksen, als hij buiten komt, „de vloed is in geen jaren zoo hoog geweest. Maar het was wel te denken: 't stormde verschrikkelijk.”

„Kijk,” roept de knecht, „wat stuift de zee ginds tegen die hoogte op! 't Lijkt wel of 't rookt.”

„Laten we eens aan den anderen kant van de schuur gaan kijken. We hebben gisteren vergeten dien hoop rikhout¹⁾ op te bergen. Alles zal nu wel weggedreven zijn.”

1) Hout, dat gebezigd wordt om de weilanden af te schutten.

Beiden slaan den hoek der schuur om. Doch nauwelijks heeft Dirksen een drietal schreden gedaan, of hij roept eensklaps ontsteld uit:

„O, Hendrik! kijk dáár eens! Daar zit een vaartuig op den wal.”

„Ja, baas! en geen kleintje ook!”

„Neen, hoor! 't Schijnt een turfschip te zijn. Kijk maar naar den bovenlast.”

„Brrr! wat rollen de zeeën er overheen!”

„Nou, òf ze! Kijk, daar beweegt wat boven op den last, daar achter het zeil. Het zijn de schippers. Zie, daar komen ze overeind.”

„Wie weet, wat de arme menschen den afgelopen nacht al hebben uitgestaan!”

„Dat kun je denken. Kijk, 't schijnt, dat zij ons hebben opgemerkt: de een staat te zwaaien en te wuiven.”

„Dat zal vooreerst niet veel helpen, baas! want we kunnen toch niet bij hen komen.”

„Neen. Hadden we nu maar een boot, dan zou 't wel gaan. Al zijn we geen zeelui, we zouden er dan toch wel komen, al duurde 't misschien wat lang.”

„Luister eens, baas! Hoor ik ze niet roepen, of verbeeld ik het mij maar?”

Boer en knecht staan eenige oogenblikken ingespannen te luisteren.

„Ja, je hebt goed gehoord, Hendrik! Ik vernam duidelijk hun geroep. Ze hebben misschien dringend hulp noodig. Stellig zijn zij doornat en half verkleumd en verstijfd van kou.”

„Dat is wel zeker. Het water stuift immers elk oogenblik in dichte wolken over den last. Maar al wilden we nog zoo graag, we kunnen hun onmogelijk te hulp komen.”

„Neen!” zegt Dirksen en staat gedurende een paar minuten,

als in gedachten verzonken, naar het gestrande vaartuig te staren.

Dan ... eensklaps schijnt een opwekkende gedachte zijn gelaat te verhelderen; hij wendt zich tot zijn knecht en zegt:

„Daar bedenik ik wat, dat zal misschien gaan.”

„Wat is dat dan, baas?”

„Als we elk een paard namen en eens probeerden, of we zoo bij het schip konden komen. Gelukte dat, dan konden we elk een der schippers achter ons op 't paard nemen.”

„Ik geloof niet, baas! dat we 't redden zullen! 't Is een heel eind van hier naar 't schip en reken er op, dat op sommige plaatsen een heele diepte van water staat.”

„We moeten het toch beproeven. We kunnen die menschen maar niet zoo aan hun lot overlaten. Al gaat de storm ook dadelijk liggen, dan is er toch vandaag voor hen geen kans om van 't schip af te komen. Zoo gauw valt het water niet weg. En als ze daar tot morgen moeten blijven zitten, komen ze stellig om van koude en ellende.”

„Maar je maakt de paarden doodziek, als ze zoo ver en zoo diep door het ijskoude water moeten.”

„Dat kan niet helpen; een menschenleven is méér waard dan het beste paard. Kom, het is op 't oogenblik nog al tamelijk knap weer; ginds in het noodwesten groeien weer buien. Over een uur is er misschien geen denken aan. We moeten doen, wat we kunnen.”

En zonder zich langer te bedenken, of er langer over te praten, begeeft Dirksen zich naar binnen, om zijn vrouw het gevormde plan mee te deelen.

Deze maakt allerlei bedenkingen en noemt de onderneming een dolle waaghalzerij. „'t Zal nog op verdrinken uitloopen,” zegt ze.

Maar haar man wil van geen tegenwerpingen hooren en zegt, dat het moet gebeuren.

„Trek maar vlug je laarzen aan, Hendrik! Dan gaan we dadelijk op weg.”

Vijf minuten later rijden de beide mannen, elk op een paard gezeten, het kleine erf om de schuur af en worden door de boerin met angstige blikken nagestaard.

„We moeten eerst recht op het strand aanrijden, want het oeverland ligt hooger dan het verder landwaarts liggende weiland,” roept Dirksen, die voorop rijdt.

De paarden hebben er eerst wel niet veel zin in en steigen en trappelen en wenden zich nu rechts, dan links, maar moeten eindelijk toch aan de teugels gehoorzamen en nu gaat het vooruit, recht tegen wind en golven in, dikwijls tot aan den buik in het water.

Weldra is de hooge oeverkant bereikt en nu gaat het regelrecht op het schip toe.

„Pas op!” roept Dirksen een poos later, „daar heb je de beek. Linksaan wat, dat je niet bezijden de brug komt. Dan zou je grooten kans loopen, er het leven bij in te schieten.”

Heel voorzichtig worden de paarden over de brug gevoerd, die alleen te onderkennen is aan een paar paaltjes, die even boven het water uitsteken.

„Ziezo, we zijn er gelukkig over. Nu kunnen we verder gerust doorrijden, want we krijgen nu geen slooten of beken meer.”

Na verloop van een kwartier zijn zij tot dicht bij het vaartuig genaderd.

Met donderend geweld springen de woeste golven aan de zeezijde tegen het schip op, rollen bruisend en schuimend over dek en last, en doen telkens een nevel van fijne waterdruppels tot halverwege den mast omhoog stuiven. Fluitend gieren de windvlagen door het touwwerk. Het paard van Dirksen, nog jong en aan zulk een schouwspel niet gewoon, spitst schuw de ooren, maakt gedurig zijwaartsche bewegingen en is slechts met moeite in bedwang te houden.

Toch dwingt Dirksen het tot voortgaan en is reeds in de luwte, terzijde van het schip gekomen, als eensklaps een felle rukwind huilend door het want giert en een groote golf dreunend over het voordek breekt en man en paard in een dichten stofregen hult. Het dier schrikt, deinst achteruit, heft zich op de achterpooten omhoog, neemt plotseling een zijsprong en werpt zijn berijder af. „Plons!” daar ligt Dirksen, geheel onder water. Het paard springt weg in de richting, vanwaar het gekomen is en blijft dan op eenigen afstand verschrikt en verwilderd staan rondkijken. Blijkbaar begrijpt het dier niets van de ongewone omstandigheden, waarin het is gebracht, voorzooverre er tenminste bij een paard van begrijpen sprake kan zijn. En Dirksen? —

Eer hij goed beseft, wat er is voorgevallen, staat hij overeind tot aan zijn middel in het koude nat. Dat hij zoo iets verre van plezierig vindt, laat zich begrijpen. En wat nu te doen?

„Ik zal je paard gauw even terughalen,” zegt de knecht.

„Neen,” antwoordt Dirksen, klappertandend van koude, „doe dat niet. Dan gebeuren er misschien nog erger ongelukken.”

„Probeer bij je maat op 't paard te komen,” roept een der schippers, die natuurlijk alles hebben gezien, „dan kun je je eigen paard weer opvangen en dat nemen.”

„Dat zal wel 't beste zijn, wat we doen kunnen,” antwoordt Dirksen, „en dan moet Hendrik jelui maar één voor één afhalen, want ik durf met het andere paard niet weer hier komen.”

„Ben jelui maar met z'n tweeën?” vraagt de knecht.

„Helaas, ja!” zegt de schipper. „Een van ons is vannacht bij de stranding door den hevigen schok overboord geslagen en we hebben hem niet weer gezien. Doch maak als je blijft voort, er is geen tijd te verliezen.”

Na eenige vergeefsche pogingen gelukt het Dirksen, wiens kleederen door het water als lood aan zijn lichaam hangen, en

geholpen door Hendrik bij dezen vóór op het paard te komen.

Gelukkig, dat het dier zoo mak was, want anders was er geen denken aan geweest. Het andere paard, dat opeenigen afstand stil is blijven staan, niet wetende waarheen, laat zich gewillig vangen en weldra zit Dirksen weer op zijn rug.

„Ziezoo,” zegt hij tot zijn knecht, „ga nu, zoo gauw als je kunt, een der twee schippers halen, dan zal ik hier blijven wachten, tot je terugkomt. Dan kan ik hem van je overnemen, terwijl jij terugkeert en den ander gaat halen. 't Is maar een oogenblik werk.”

Eenige minuten later zit een der opvarenden goed en wel bij Dirksen op 't paard en deze zegt:

„Ik rijd maar vast naar huis, want ik ben stijf van de kou. Doe maar voorzichtig aan, Hendrik! Als je maar om de beek denkt, kan je geen kwaad.”

„Nee, baas! ik zal wel oppassen. Maak maar, dat je gauw thuis komt.”

't Moeilijkste kwam evenwel nog aan. Hendrik had heel wat moeite, eer hij den laatsten man van boord en bij zich op 't paard had.

Deze namelijk had 's nachts een der watervaten, die achter op het dek vastgesjord stonden, maar door het hevige slingeren van het schip en de overrollende zeeën van zijn plaats was geslagen, tegen zijn been gekregen, waardoor dit tusschen het vat en 't boord was beklemd geraakt, zoodat het jammerlijk gekneusd was. Hij kon er bijna niet op staan. En toch was het een geluk geweest, dat het vastgeklemd geweest was, want anders was hij overboord gegaan en reddeloos verdronken.

Ge zult echter begrijpen, dat het heel wat moeite in had en den man vreeselijk veel pijn kostte, om van het schip, waarvan het dek aanmerkelijk hooger lag, dan het paard reikte, op dit laatste over te klimmen. Doch ten laatste ge-

lukte het toch en zonder ongevallen werd de tocht naar huis volbracht. Den verkleumden en verstijfden ledematen deed het goed bij een flink vuur te komen; en een groote ketel met koffie en de stevige boterhammen, die Jacobje al spoedig voor de arme schipbreukelingen had klaar gemaakt, lieten zich uitmuntend smaken.

De dankbaarheid van schipper en knecht tegenover hun redders laat zich niet beschrijven.

Zij konden geen woorden genoeg vinden om den beiden mannen, die zoo hun uiterste best hadden gedaan en leven en gezondheid van zich en hun dieren gewaagd hadden om hun in nood verkeerende medemenschen hulp te verleen, hun erkentelijkheid kenbaar te maken. Doch van dank wilde Dirksen weinig weten.

„Hoor eens,” zei hij, „praat daar asjeblijft nu niet langer over. We deden immers eenvoudig onzen plicht, meer niet. Dank God, Die ons in de gelegenheid stelde, je te redden.”

„Waar kom jelui vandaan?” vraagt vrouw Dirksen, om een andere wending aan het gesprek te geven.

„We komen van Zwartsluis en zijn eergistermorgen met een lading korte turf uit de Lemmer vertrokken. Met den zuidwesten wind hadden we een heele zeil, ¹⁾ eer we bij Schokland waren. Omdat het nogal hard waaide en recht in den wind was, gingen we daar tegen den middag ten anker. Met zulk een gelegenheid vorder je toch weinig of niets en verder doorgaan is maar schip en menschen plagen. Maar tegen den avond woei de lucht schoon, de wind ging wat liggen en werd meteen zooveel westelijker, dat we gemakkelijk boven den wal konden zeilen. „Als 't zóó wil, jongens, dan moeten de lappen er maar weer bij. We zeilen met deze gelegenheid in een uur vijf, zes de Nijkerker

1) Het duurde lang.

bocht in, en als de wind daar onder den zuidwal een beetje wil krimpen ¹⁾, zijn we morgen vroeg aan de Oranjesluizen." Zoo zei ik, en de knechts hadden er niets op tegen. We gingen dus weer onder zeil en waren met zonsondergang halfweg tusschen Kampen en Elburg. Maar ondertusschen begon de lucht er niet mooier op te worden, een dikke, zwarte bank kwam uit het zuiden opzetten, de koelte begon gaandeweg te wakkeren en toen wij Elburg voorbij waren, hadden we zooveel wind, dat we het maar even in de zeilen konden houden.

„Als 't zóó loopt, zullen we het opgeven moeten, schipper!" zei de knecht, die bij me achterop stond.

„Nou, Jan!" zei ik, „we moeten probeeren binnen Harderwijk te komen; daar hebben we beter reë.

„Maar jawel, een kwartier later woei het zóó hevig, dat ik riep: ga maar naar voren en help je maat! We moeten plompen ²⁾.

„Laten we het nog even aanzien, schipper! De praam ligt vast genoeg. Hij zal zoo dadelijk nog niet onderstboven waaien."

„Nee, daar ben ik het minst bang voor. Maar je weet, dat de mast een paar slechte plekken krijgt. Als we dien overboord zeilen, zijn we heelemaal gesjochten ³⁾.

„Jan ging naar voren, de zeilen werden gestreken en wij kwamen, zoo goed en zoo kwaad als het ging, ten anker. 't Was donker weer. Er hing een dikke lucht, waaruit een koude stofregen viel, die, door de fellen wind voortgezweept, ons bijna verblindde. Nadat alles goed verzekerd was en de lantaren, in het want bungelend, haar onzeker licht verspreidde, kropen wij maar gauw achterin.

„Had ik er gedachten in gehad, dat we zulk weêr zou-

1) Naar 't zuidwesten terugloopen.

2) Voor anker gaan.

3) In moeijlichkeiten, in verlegenheid.

den krijgen, dan lagen we nu veilig en wel achter Schokland," zei ik tegen de jongens.

"Ja, schipper! maar wie kon dat ook denken? De lucht stond vanavond, toen wij onder zeil gingen, zoo mooi."

"Dat heb je van dat Maartsche weêr: zóó is 't alles, en zóó weer niets. 't Is te hopen, dat het tegen den morgen wat opknaapt."

"Zoo werd er over en weer gepraat. Maar ondertusschen ging de wind, in plaats van te bedaren, meer en meer tot een storm over en met het aanbreken van den dag waren wij genoodzaakt het tweede anker uit te brengen.

"We lagen naar schatting ongeveer een uur uit den wal en daar de wind gedurende den nacht was gaan krimpen, stond er niet veel zee. Evenwel, wij reden al aardig op en neer.

"Veel erger werd dit, toen gister in den voornacht de wind uitschoot en naar 't noordwesten liep. Toen hadden wij de heele wijde zee vóór ons en zat de praam soms geheel onder water."

"Brrr!" zegt Dirksen, "ik zou er voor bedanken, schipper te worden. Ik sta liever op den vasten wal."

"Och, wat zal ik je zeggen! Je wordt er aan gewoon. En of er al eens een golf overheen rolt, dat is zoo erg niet. Als 't schip maar dicht blijft en ankers en kettingen het uithouden, is er geen gevaar.

"Doch vannacht tegen een uur of twee kwam er een geweldige bui opzetten; het waaide, dat wij ons met beide handen moesten vasthouden, om staande te blijven en toen — pang! — zei de eene ketting en daar had je het gaande. Het ééne anker kon 't niet houden en wij werden snel naar den wal gedreven.

"Reeds konden we door de duisternis heen de grauwe streep van de kust onderscheiden, toen, met het overdrijven der bui, de wind een weinigje bedaarde. Weer greep het

anker vast en we bleven, ik denk een vijfhonderd meters, van den wal liggen.

„Als nu de Heere, Die alles in Zijn hand heeft, ons geeft, dat er niet weer zoo'n bui komt, dan brengen we het er misschien nog goed af, zei ik tegen de anderen. En in stilte bad ik tot God, of het Hem believen mocht de storm te doen bedaren. Doch het heeft niet mogen zijn. Een uur later werden de enkele sterren, die hier en daar tusschen de vliegende wolken door zichtbaar waren, weer verdonkerd; een nieuwe bui kwam en joeg zijn vlagen gierend en huilend op ons af.

„Nu is 't mis,” zeiden we tegen elkander en we stonden op 't achterdek in bange verwachting ons lot te verheiden. En weldra bemerkten wij, dat het schip weer driftig ¹⁾ was en snel zijn ondergang te gemoet ging. Nog eenige minuten en . . . boemm! . . . daar smakte het achterschip tegen den grond met zulk een geweldigen schok, dat wij op en over elkander vlogen.

„Help, help!” klonk een snerpende angstgil en ik zag een van ons overboord geslingerd, in de schuimende en kokende golvenmassa verdwijnen. Help! riep ik mede en greep instinktmatig een eind touw en wierp het den drenkeling achterna. Tevergeefs! We hoorden of zagen niets meer van hem. Wellicht is hij door de golven tegen de zijde van het schip gesmakt, waardoor hij direct bewusteloos geraakt of misschien wel ineens gedood is.

„O, Willem! ben jij der nog?” vroeg ik, den mij overgeblevene makker aanziende. Ik verkeerde namelijk in de meening, dat déze overboord geslagen was.”

„En ik,” zegt Willem, „ik had gemeend, dat ik de stem van den schipper hoorde, die om hulp riep.”

1) 't Schip ging drijven.

„Dat heb ik ook gedaan, nadat Jan onder water verdwenen was. Doch ik meende maar vast en stellig, dat jij weg waart. En met je gekneusde been heb je dan ook wel dubbel goed moeten oppassen.”

„Hoe is het daarmee?” vraagt Dirksen. „We zouden er met al die drukte niet meer om denken.”

„Dat gaat vrij wel. Nu ik stil zit, kan ik de pijn gemakkelijk dragen. Als ik het maar niet behoef te bewegen. Ik geloof, dat het anders aardig dik begint te worden.”

„Ja, het zal stellig wel oploopen. Weet je, wat we doen moesten?”

„En dat is?”

„We moesten er een doek stijf om heen winden en dien dan van tijd tot tijd nat maken met azijn. Dat is, geloof ik, in dit geval 't beste, wat wij er aan doen kunnen. Dat werkt het dikworden tegen.”

„Wacht,” zegt Jacobje, „ik zal een schoonen, linnen doek uit de kast krijgen en je wat azijn geven.”

Spoedig komt vrouw Dirksen met een en ander aan en daarna gaan de schipper en Dirksen aan het verbinden. Vlak boven de knie had het been in de knel gezeten en zag er daar ter plaatse leelijk uit. Het was erg opgezwollen en vol blauwe plekken. De doek werd er zoo stijf mogelijk omheen gehaald, iets, wat den knecht gedurig een schreeuw deed geven van pijn. Vervolgens werd het windsel rijkelijk met azijn gedrenkt en toen het been in een gemakkelijke houding geplaatst.

„Ziezoo! nu hou je vandaag je gemak maar en dan zul je zien, dat het morgen al veel beter is.”

„Nou, ik zal wel m'n gemak houden! Als je zoo aan je plaats geboeid bent, als ik, dan zul je het eens niet probeeren om te gaan loopen.”

„Wat heb jelui vannacht wel een koude geleden!” zegt Dirksen eenigen tijd later.

„Dat kun je begrijpen! We waren door en door nat, want de golven, die onophoudelijk over het schip braken, deden telkens heele waterstroomen op ons neerkomen. We kropen wel zoo'n beetje achter het zeil, maar dat hielp bitter weinig. We hielden het hier geen dag zoo uit, zeiden we tegen elkander.”

„Dat hadt je ook niet. Je was omgekomen van de koude.”

„Zeker! En je kunt dus begrijpen, hoe blij we waren, toen we jelui met de paarden naar ons toe zagen komen. Ik had juist in moedeloze stemming mij in het gebed tot God gewend, en Hem, waar menschelijke hulp verre was, om uitkomst en redding gesmeekt, en ik mag er de hand des Heeren in opmerken, dat het jelui in de gedachte kwam om eens naar buiten te gaan zien. De Heere zij geprezen, dat Hij ons heeft willen sparen.”

„Zou er nog wat van het schip terecht komen?” vraagt Dirksen.

„Ja, dat geloof ik wel. Het is sterk en kan wel tegen een stootje. Maar natuurlijk zal het lek zijn en zal ik, behalve de onkosten, die aan het afbrengen verbonden zijn, een heele som aan averij op mijn rekening krijgen. Bovendien is de gansche lading ook verloren. Alles te zamen genomen, ben ik er wel een goeie duizend gulden mee kwijt. Dat is nu wel erg, maar nog erger is, dat een van ons zijn leven er bij verloren heeft. Die duizend gulden zijn met Gods zegen nog weer terug te verdienen, maar de arme, oude moeder is en blijft haar zoon, haar kostwinner, kwijt. Dat is grooter ongeluk!”

„Wat denk je te doen, schipper, als morgen het woer bedaard zal zijn?”

„Dan ga ik dadelijk naar Zwartsluis en kom met een scheepstimmerman terug om het vaartuig na te zien. En dan zullen we het zoo gauw mogelijk weer zien af te bron-

gen. — Doch ik krijg, nu ik tot rust kom, een geweldigen slaap. Ik zou niets liever willen, dan een uur of drie gaan liggen. We hebben de laatste twee nachten geen oog dicht gedaan.”

„We zijn hier in de schuur, we moeten ons een beetje behelpen. We hebben hier maar één bedstede, daar hebben de kinderen vannacht in geslapen. Wij, de knecht en ik, kruipen, als 't noodzakelijk is, dat we hier moeten zijn, maar in 't hooi. Dat zal jelui dus voor lief moeten nemen. 't Kan niet anders.”

„O, dat is niets! Geloof maar, dat we er best op zullen slapen. Een schipper ligt altijd op een stroozak en menigen nacht, bij bar weër, maar op de planken.”

„Nu, dan zal ik jelui „bedden” even in orde maken. Ik zal wel zorgen, dat je tenminste geen last hebt van de koude.”

Een half uurtje later hebben schipper en knecht hun respectieve slaappleatsen opgezocht en liggen ze in diepen slaap verzonken.

III.

Het is Nieuwjaarsdag. Triestig en somber ziet het er buiten uit. Geen helder zonnetje giet met zijn vroolijke stralen opgewektheid en nieuwen levenslust in de harten der menschen. Die opgewektheid en levenslust moeten heden van elders komen, want het zonnetje laat zich in 't geheel niet zien. Een kille, vochtige mist hult alles in een treurig grauw en maakt, dat het thans, op den middag, nog maar zoo half en half licht is. Mismoedig en troosteloos steken de boomen hun bladerlooze takken in de lucht, waarvan bij tusschenpoozen groote druppels, als lood zoo zwaar, naar beneden vallen en op den drassigen, sponsachtigen bodem

neerploffen, die ze ijlings opslurpt, om zodoende nog drasiger en sponsachtiger te worden.

De landwegen zijn bijna onbegaanbaar door den modder, en de weilanden staan voor een groot gedeelte onder water.

't Best kan men nog verkeerren hier op de heide, waar het vocht in den lossen zandbodem dadelijk wegtrekt, of van de hoogten naar de lagere streken stroomt.

Maar doodsch dat het hier is! Nog doodscher en droefgeestiger, dan ginds op 't kerkhof. Daar hoort men zoo nu en dan nog het tjilpen van een musch in de hooge boomen. Maar hier? — Geen levend wezen vertoont zich, geen enkel geluid laat zich hooren. De leeuweriken en krekels, die door hun gezang en gesjirp in voorjaar en zomer de bruiuc, boomlooze vlakte als bezielen, hebben met de najaarsstormen opgehouden zich te doen hooren. De vogels met hun lied van licht en zonneschijn tot eere huns Scheppers zijn henengevlogen, vèr weg, naar het zuiden, de zon achterna; en de krekels hebben hun holen nog wat dieper uitgegraven en hebben zich teruggetrokken, diepweg in de donkere aarde. — Doodsch is het op de heide en eenzaam!

Te midden van die doodscheid en eenzaamheid staan, op eenigen afstand van elkander, een vijftal huisjes. 't Zijn de verblijven van hen, die schipbreuk hebbende geleden op de zee der wereld, hier in vergetelheid hun dagen doorbrengen; 't zijn de woningen van hen, die misdeeld met aardse goederen, hun leven lang hebben moeten worstelen tot bezwijkens toe, om het droge stuk brood, dat hun morgen en avondbete was, en die thans, oud en afgesloofd, schopen spade aan de stramme, bevende hand zagen ontzinken om hun laatste dagen, afgestompt en versleten naar geest en lichaam, te eindigen in . . . een hut van de diaconie.

Wreede liefdadigheid! — Ja, wreed, gij, die den arme wegstopt in de eenzaamheid van een heideveld; of ergens in de

hoeken en sloppen uwer steden, in plaats van de arme stakkers, wier leven zoo weinig rijk was aan geluk en zonneschijn, te doen genieten, hun oude, verkleumde harten te koesteren door den zonneschijn van uw vriendschap en deelneming.

Ja, wreed is de liefdadigheid, zelfs van hen, die zich Christenen noemen, waar men alleen in zooverre aan die misdeelden denkt, dat men hun 's zondags enkele centen of stuivers toewerpt, hun als wekelijksch rantsoen toegedacht, om daarna met kouden blik en dito hart zich af te wenden en zich verder niet om hun lot te bekommeren.

Wreed is de liefdadigheid, waar zij aldus optreedt. En toch — gebeurt nooit zoo iets?

Heeft de arme dan nog niet iets anders van noode, dan het harde stuk brood, hem van den disch des overvloeds als van verre toegeworpen?

Is de arme geen mensch, dat hij geen behoefte zou hebben aan vriendschap, aan oprechte deelneming, aan troost en opbeuring als ieder onzer?

't Lijkt dikwijls van niet.

Soortgelijke gedachten drongen zich dikwijls aan ons op, wanneer wij zoo hier en daar in dorpen en vlekken het armenkwartier bezochten; en dezelfde gedachten vervullen ons ook thans, nu wij daar dat vijftal hutten zien staan, alleen te midden der dorre heide, afgescheiden als het ware van de wereld, die in haar midden den armen, ongelukkigen broeder niet duldt.

Wij treden een dezer woninkjes binnen. Pas op! buk u; anders stoot gij u het hoofd bij het ingaan door de smalle, lage deur. Een wankel tafel op drie pooten staat in 't midden van het met straatklinkers ongelijk bevloerde vertrek. Langs den muur staat een drietal kreupele stoelen, van welke bij twee de biezen mat slechts voor de helft meer aanwezig is, terwijl deze bij den derden door een ruwe dennen plank is vervangen. In den eenen hoek bij het vuur is

een vierkante opening, door vaal geworden en gescheurde gordijnen gesloten; dat is een bedstede en daarvoor zit, met het hoofd in de handen, een vrouw. Bij ons binnentreden ziet ze verschrikt op; zekerlijk heeft ze zitten sluimeren. Met schuwen, vragenden blik staart ze ons aan.

„Hé,” denkt ge, „die vrouw heb ik meer gezien! 't Zijn bekende trekken. Maar zeker is 't lang geleden, want ik herinner mij haar niet meer.”

Ja, die vrouw hebt ge méér gezien. 't Is een oude kennis. Een tiental jaren geleden was zij meesteres op een flinke boerderij ginds aan den lagen kant bij de zee; haar man had een mooien stal met vee, twee beste werkpaarden, uitstekende weide- en bouwgronden en eenige honderden guldens in de kast. En nu? . . .

W e g zijn man en guldens en uitstekende bouw- en weidegronden; w e g zijn de mooie paarden en het kostelijke vee; w e g is de gansche boerderij; en w e g zijn geluk en welvaart en achting en aanzien bij de menschen.

Zij woont nu immers in een hut van de armen? En wie d a a r i n verzeild raakt — hij moge zoo braaf en deugdzzaam wezen als één — hij mag het ervoor houden, dat hij voor altijd met de wereld heeft afgerekend. Hij wordt niet meer geteld; hij is dood, totaal dood, zelfs voor wie eertijds zijn bureu en vrienden waren.

Dat is de vloek van de armoede. Niet het honger- en koudelijden is het ergste, maar het eenzaam rondzwerven als een balling der oudheid, doch niet als deze in den vreemde, maar te midden van bekende gezichten, die echter bij 't voorbijgaan worden afgewend, of met half medelijddenden glimlach van uit de hoogte op den armen verstooteling neerzien.

Zoo is vrouw Dirksen ook bejegend geworden. Sedert zij hier onder de bedeeden is opgenomen, is zij van allen omgang met vroegere vrienden en bekenden uitgesloten.

Want het is Jacobje, de vrouw van Dirksen, die wij daar voor ons zien. Ge wilt weten, hoe het zoover met haar gekomen is?

Luister!

Het gedwongen bad, dat haar man bij het afhalen der schipbreukelingen had moeten nemen, was hem duur te staan gekomen. Een hevige verkoudheid, in den beginne wat verwaarloosd, werd de aanleidende oorzaak eener longontsteking, die in tering verkeerde. Te laat werd geneeskundige hulp ingeroepen en een jaar later lag Dirksen, na maandenlang sukkelen, op het kerkhof.

Zijn vrouw bleef met haar beide kinderen en een knecht nog eenige jaren op de boerderij wonen. Doch de zaken gingen achteruit, zoo hard als een paard loopen kan en na verloop van een jaar of acht werd alles voor schuld verkocht. Niets hield de arme vrouw over en de zorg voor het rampspoedige gezin kwam ten laste van de diaconie.

Haar zoon, Willem, was ondertusschen twintig jaar geworden. Aan dezen had zij een grooten steun kunnen hebben. Doch helaas! in plaats van bemoediging in haar leed, in plaats van hulp in den kommervollen toestand, had hij haar door zijn gedrag weinig anders dan reden tot telkens klimmende bezorgdheid gegeven; vele heete tranen had hij haar gedurig doen schreien. De woorden, eenmaal door haar man gesproken, begonnen in vervulling te gaan: er kwam niets van den jongen terecht; de dwaze toegeeflijkheid der moeder werd zijn ongeluk.

Vond deze bij het leven haars mans en ook nà diens dood, den knaap nog te jong en te zwak voor den arbeid, ook al ging 't geen van hem verlangd werd zijn krachten volstrekt niet te boven, later, toen hij wat ouder was geworden, had hij geen lust in het werk, omdat men er hem niet geleidelijk toe gebracht had, en stonden zijn handen

voor alles verkeerdt. Hij bracht den tijd zoek met allerlei beuzelarijen, kon geen half uur aan 't zelfde werk bezig blijven, en liep van 't een naar 't ander. Daarenboven was hij een kwelgeest voor den knecht, van wien hij alles gedaan wilde hebben, terwijl meneer zelf er met de handen in den zak zoo'n beetje om heen liep te fluiten.

Wat een beetje knecht was, wilde van zoo'n kwâjongen niet onophoudelijk gecommandeerd worden; de een na den ander liep weg en ten laatste moest vrouw Dirksen zich behelpen met dienstboden, die nergens anders terecht konden komen. Allemaal dingen, die hadden meegewerkt, om het ongelukkige gezin met snelheid zijn ondergang te gemoet te voeren.

Toen de weduwe later bij het armbestuur om ondersteuning aanklopte, verklaarde dit zich daartoe wel genegen, mits zij haar zoon buitenshuis, bij den een of anderen boer liet dienen. Hoewel onze lanterfanter zelf daar weinig mee op had, het moest gebeuren. Het leven was een vrij wat strenger opvoeder, dan de zwakke moeder. Het bekommerde zich bitter weinig om zijn zuchten en klagen en dreef hem voort, van den eenen boer naar den anderen, want hij was het overal spoedig zat. En het was weldra in den ganschen omtrek bekend, dat Willem Dirksen gaarne den kost met nietsdoen wilde verdienen. Zijn arme moeder had al heel wat met hem te stellen gehad. Telkens, wanneer hij weer buiten betrekking was, omdat zijn boer hem had weggezonden, of omdat hij zelf weggegaan was, kwam hij bij zijn moeder terug en deze had in het laatst vrijwat moeite om hem weer ergens geplaatst te krijgen.

Een groote tegenstelling met den zoon vormde het dochtertje. Was Willem traag, onverschillig en wispelturig, zijn zusje bezat een werkzamen, zachtmoedigen en zorgvollen aard. Doch zwak van gestel, was zij niet bestand tegen

werkzaamheden, waarbij flink de handen geroerd moesten worden; de eenige arbeid, welke haar krachten haar toelieten, was wat naaien en breien, waarmede zij wekelijks echter slechts een luttel aantal stuivers kon verdienen. Doch waar zij uithoofde harer zwakke gezondheid in het verleen van stoffelijke hulp te kort moest schieten, daar trachtte zij door liefde en aanhankelijkheid het leed harer arme moeder zooveel mogelijk te verzachten.

En als deze, mistroostig en verslagen, soms in stomme smart terneer zat, dan wist Dreesje door haar eenvoudig, kinderlijk geloof, door haar beslist vertrouwen op de bewarende en beschermende hand des Heeren ook in de donkerste tijden, dikwijls een flikkering van hoop in de dof starende oogen te voorschijn te roepen.

Wat wonder dan, dat de weduwe, met haar zwak, meegaand karakter, zich aan dit kind gehecht voelde met een innigheid, die niet onder woorden te brengen is! Dat schepseltje, zoo zwak naar het lichaam, was haar verre boven 't hoofd gewassen in geestkracht en vastheid van ziel; was haar meerdere in geloof en in vertrouwen op God; een levend voorbeeld van het woord des Zaligmakers: „Mijne kracht wordt in zwakhed volbracht.”

Wat wonder dan, dat de weduwe daar in diepe verslagenheid terneer zit, nu haar kind, haar steun en troost naar den geest, daar neerligt, doodelijk krank, nauw teeken gevende van leven!

„Heere in den hemel! neem haar niet van mij weg!” zegt ze sidderend, nu ze het oude, gescheurde gordijn opzij duwt en voor de honderdste maal sinds dien morgen een blik slaat op de bleeke, vermagerde wangen en het hooge, gewelfde voorhoofd, waarop hier en daar een klamme zweetdrop parelt.

„Heere, neem haar niet weg!” herhaalt ze.

't Heeft haar kind ook zoo verschrikkelijk schielijk aangegrepen. Eergisteren nog was ze zoo wèl als ze in lang niet geweest was, en nu ligt ze daar neder . . . ziek, doodziek.

„De koorts lijkt weer voorbij; ze sluimert,” denkt vrouw Dirksen. „Kwam de dokter maar gauw! Hij zou mij zeggen, hoe 't met haar is! Maar dat duurt nog zoo lang! Ze loopen niet hard naar 't ziekbed der armen! . . .”

Verschrikt ziet ze naar de deur, die voorzichtig geopend wordt.

En als om metterdaad te bewijzen, dat de beschuldiging, zoopas door de vrouw geuit, tenminste niet op hem toepasselijk is, komt de dokter binnen.

Onwillekeurig verft een blos vrouw Dirksens wang.

„Neem me niet kwalijk, dokter!” zegt ze ondanks zichzelf: „ik had u zoo vroeg niet verwacht.”

„Ik kom, wanneer ik denk, dat het noodig is,” antwoordt de gencesheer. „Je dochtertje was gisteravond hard ziek. Hoe is het vannacht gegaan?”

„Niet best, dokter! Ze heeft bijna onophoudelijk koorts gehad en was dan doodsbenauwd en ijle en sprak soms allerlei wartaal.”

„Hm! . . . En hoe is 't nu? . . . Ze sluimert . . . Ze heeft op 't oogenblik geen koorts,” vervolgt hij, terwijl hij den pols onderzoekt.

„Heeft ze trouw ingenomen gisteravond en vanmorgen?”

„Ja, dokter!”

„Nu, dan zal ik, dadelijk als ik thuis kom, een ander drankje klaar maken. 't Staat er beter bij dan gisteravond.”

Een straal van hoop glinstert even in het oog der moeder. „Goddank!” zegt ze en daar valt haar iets als een pak van het hart.

„Ja,” zegt de dokter, „'t laat zich minder ernstig aanzien dan gisteravond, maar vergoet niet, dat we het nog op lange na niet te boven zijn!”

„Maar er is toch hoop op, dat ze weer beteren zal, niet waar, dokter?”

„Ja, dat wel. Maar het zal nog geruimen tijd duren, voor zij weer geheel hersteld is.”

Na de moeder nog eenige wenken te hebben gegeven, hoe ze haar kind behandelen moet, vertrekt de geneesheer, en vrouw Dirksen herneemt weer haar plaats aan het ziekbed.

De kranke blijft doorslapen en de weduwe, door vermoeidheid overmand, want zij heeft al in twee nachten bijna geen oog dicht gehad, valt ook in slaap. Een halfuur later ongeveer schrikt ze wakker, doordien de deur geopend wordt en iemand bij haar binnentreedt.

Het is een opgeschoten jongen van een jaar of achttien, dien ze wel eens meer gezien heeft, naar ze meent. Maar ze kan hem niet goed thuis brengen. Er loopen zooveel van die jongens en ze komt maar zelden van huis, zoodat ze, vooral met het jongere geslacht der dorpingen, slecht bekend is. Heel veel tijd tot nadenken wordt haar ook niet gegeven, want na haar goeden dag te hebben gezegd, vraagt de binnengekomene: „Vrouw Dirksen, moeder vraagt of je even bij ons aan huis wilt komen?”

„Wat moet dat nu?” denkt Jacobje, en ze antwoordt: „dat kan ik met den besten wil van de wereld niet. Onze Dreesje ligt hardziek; die kan ik onmogelijk alleen laten.”

„Dat ziet er gek uit. Daar was nog al haast bij, geloof ik.”

„Wat is er dan te doen? En wie ben je?”

„Ik ben een zoon van Cornelis Wicherts, je weet wel, die aan het andere eind van 't dorp woont.”

„Dat is nogal een heel eind hier vandaan ook! En wat moet ik bij jelui aan huis doen? Ik ken je moeder ternauwernood.”

„Ik zal het je zeggen, vrouw Dirksen. Maar je moet niet

schrikken. 't Heeft heel weinig te beteekenen. Je zoon Willem heeft een klein ongelukje gehad."

"Wat zeg je! Ook dat nog!" roept de arme vrouw verschrikt uit. "Toe, zeg gauw, wat er gebeurd is! Hij is toch niet ziek, of dood misschien?"

"Wel neen, mensch! maak je maar niet ongerust. Het heeft weinig te beduiden, hoor! Hij heeft een ongeluk gehad met zijn geweer, dat gesprongen is."

"Met zijn geweer, zeg je? Ik wist niet eens, dat hij een geweer had! Ja, zeg het maar, dan is hij zeker voor zijn leven ongelukkig."

"Neen, vrouw Dirksen! zoo erg is het niet, willen we hopen. Hij heeft alleen maar wat los kruit in 't gezicht gekregen."

"Daar heb je 'tal, daar heb je 'tal! Nu is hij stellig blind, zijn leven lang blind!"

"Wel neen, mijn goeie mensch! wel neen. Maak je zelf niet zoo overstuur! Het lijkt erger, dan het is. Zijn gezicht is alleen maar wat zwart van het kruit, anders niet."

"Och, och! wat kan een mensch toch een ongelukken beleven!.... Wat moet ik nu beginnen? Ik kan hier maar zoo niet wegloopen!.... O, 'tis wat te zeggen, 'tis wat te zeggen!" En de arme vrouw barst in tranen los.

"Kan je buurvrouw hier niet zoolang bij je dochtertje blijven? In een uurtje kun je weer terug zijn."

"Och, hoe kan ik nu mijn zieke wicht aan een ander overlaten?.... Ik weet geen raad!.... En ik kan hier ook niet blijven!"....

"Ik zal gauw even aan je buurvrouw gaan vragen, of ze zoolang hier wil komen." En met denzelfden zet is de zoon van Cornelis Wicherts de deur uit, om de buurvrouw te roepen.

Wij willen in dien tusschentijd even gaan zien, hoe Willem dat ongeluk gekregen heeft.

's Morgens, tamelijk vroeg al, was Willem bij zijn baas weggegaan, van wien hij op den Nieuwjaarsdag vrijaf had gekregen. Zijn plan was, zijn moeder te bezoeken, van wie hij gisteren tijding had ontvangen van de ziekte zijner zuster. Wel was hem gezegd, dat het vrij ernstig met haar gesteld was, maar zooals reeds gezegd is, Willem was tamelijk onverschillig en hij had bij zichzelf gedacht: „Eer ik naar huis ga, zal ik bij dezen en genen gaan nieuwjaarschieten. Als ik maar tegen een uur of elf thuis ben, kan 't wel. Zóó erg zal 't met Dreesje toch ook niet zijn. Dan had ik er wel eerder van gehoord.” En hij had zijn geweergenomen — een oud ding, dat hij voor een gulden of drie nog veel te duur had gekocht — en was daarmee op weg gegaan, om, zooals te dien tijde bij de boerenbevolking in die streek algemeen de gewoonte was, bij de verschillende woningen, waar hij langs kwam, nieuwjaar te schieten. De wet, die het dragen van vuur- en andere wapenen verbiedt, bestond toen nog niet en dus kon hij gerust zijn gang gaan. Dat deed hij dan ook, en overal, waar hij schoot en gelukwenschte met het Nieuwejaar, werd de jenever- of brandewijnflesch voor den dag gehaald en kreeg hij een flinken borrel.

Het behoeft ons dus volstrekt niet te verwonderen, dat Willem, die het gebruiken van sterken drank niet gewoon was, al spoedig aardig de hoogte begon te krijgen. Hij zwaaide ten laatste over den weg en wist niet meer, wat hij deed. Voorwaar een toestand, waarin iemand zeer geschikt is, om met een geweer om te gaan! Daar komt hij eindelijk een paar kameraden tegen, gewapend met een pistool en ook mooi op weg om dronken te worden.

„Alloh, jongens! We gaan samen naar Klaas den mulder! 1) Die zal nog wel wat in de flesch hebben!”

1) molenaar.

„En we zullen er eerst een ferm schot opladen, dat het dreunt, als een kanon! Dat zal een hoeraatje geven!”

Zoo gezegd, zoo gedaan. De wapens worden met een flinke hoeveelheid kruit geladen, met meer zelfs dan raadzaam is en het drietal richt zijn schreden naar de woning van den molenaar, die een tien minuten verder woont.

„Jongens!” zegt Willem, „daar heb je je huis, is 't niet, Peter?”

„Ja,” zegt de aangesprokene, een van Willems „wapenbroeders”. „Maar wat zou dat?”

„Wat dat zou? Wel, we kunnen daar toch maar zoo niet voorbijgaan? Wat zeg jij, Geurt?”

„Nee, stellig niet,” antwoordt Geurt, „we moeten daar ook even aanloopen. Je moeder heeft immers wel een borrel in huis, Peter?”

„Vooruit dan maar!”

Eventjes later klinkt het „pang! pang!” en op hetzelfde oogenblik wordt ook een luide gil gehoord. Het oude ved van een geweer, dat Willem bezat, was tegen zulk een zware lading niet bestand geweest, het vloog uit mekaar en Willem plofte met een schreeuw van schrik en pijn achterover ter aarde.

Verschrikkelijk, wat ziet hij er uit! Zijn geheele gezicht is zwart gebrand door het buskruit, terwijl een stuk van den gesprongen geweerloop hem tegen 't voorhoofd is gevlogen, zoodat hij reeds geheel vol bloed zit, eer zijn kameraden recht weten, wat er gebeurd is.

Veel meer ontuchtterend dan een slaap van eenige uren werkte dit voorval. Onze drie nieuwjaarschieten kunnen thans hun plezier wel op. Doodsbleek en bevend over al hun leden staan Peter en Geurt bij Willem te kijken, die op den grond ligt te kermen en te steunen, met beide handen voor het gezicht, terwijl het bloed uit de wonde druppelt.

„Wat gebeurt er toch?“ roept vrouw Wicherts, die naar buiten komt vliegen.

In een oogwenk raadt zij den toestand en, naar Willem loopend, trekt ze hem de handen voor het gelaat weg. Ze wordt zoo wit als een doek op het zien van het akelige gezicht.

„Kun je wel kijken? Doe je oogen eens open!“ zegt ze.

„Ja,“ kermt Willem, „zien kan ik wel, maar mijn hoofd, mijn hoofd!“

„Kom, sta op! Vooruit, Peter! help hem en breng hem in huis!“

't Gebeurt en vrouw Wicherts komt met een grooten bak water aandragen en wascht den ongelukkige het bloed van voorhoofd en aangezicht.

„Nu zie ik het; het is Willem Dirksen! Nou, nou, dat is leelijk aangekomen, hoor! Hu, wat een gat! Hier heb je een doek; houd dien er maar tegen. Misschien, dat dan het bloeden wat ophoudt. Jongens, jongens! dat komt er nu van!“

Na weinige oogenblikken is de doek geheel met bloed doortrokken en vrouw Wicherts moet een tweeden geven.

„Weet je, wat je doen moest, Peter? Loop een, twee, drie! naar zijn moeder en vraag, of ze dadelijk hier komt. Ik weet niet, wat ik er meer aan doen zal. Misschien wil ze den dokter er bij halen. Ik durf alles maar zoo niet op mijn eigen handje te doen. Maar het is erg genoeg, dat zie ik wel!“ —

Een uur later staat vrouw Dirksen schreiend naast haar zoon, terwijl de dokter bezig is diens hoofd te verbinden.

„'t Is een wonder, dat hij zijn beide oogen nog heeft. En als hij die wonde een weinig meer zijwaarts aan den slaap had bekomen, dan was het zeker met hem gedaan geweest,“ zegt de geneesheer. „Dat ben je nu te wachten van dat ellendige nieuwjaarschieten! Je moeder heeft zeker nog niet genoeg te doen met je zieke zusje! Ondeugende vlegel! wat

heb je het arme mensch toch al een verdriet aangedaan!”

„Och, dokter!” — zegt de arme vrouw met een medelijdenden blik op haar zoon.

„Wat, och, dokter! Wou je nog medelijden toonen met dien deugniet? Het is je zoon, dat is waar; maar een galgestrop is het. Ik heb er al genoeg van gehoord! In plaats van zijn best te doen om voor zijn oude moeder wat te verdienen, loopt hij van den eenen boer naar den anderen en maakt jou het leven dubbel zuur. Voor het geld, dat hij uitgegeven heeft voor dat ongelukkige, oude geweer, had je stellig een week lang brood gehad! En nu krijg je meneer een week of wat in de kost en kun je hem netjes oppassen; en als hij weer klaar is, heeft zijn boer zich van een anderen knecht voorzien en krijgt hij misschien de eerste drie maanden geen nieuwen dienst. Voort, maak dat je met je moeder naar huis komt! En denk eens ernstig na over al het leed, dat je haar al hebt aangedaan! 't Is te wenschen, dat je uit dit voorval moogt leeren, dat hij, die zijn ouders niet eert en lief heeft, Gods straf niet zal ontloopen! Als je nu maar leert begrijpen, dat dit een kleine aanmaning is geweest, om je leven te beteren! Want doe je dat niet, dan zal je zeker iets ergers te wachten staan.”

Willem durft geen woord tegenspreken. Hij zit maar stilletjes vóór zich te kijken. Gevoelde hij, dat het verwijt van den dokter wêlverdiend was? Gevoelde hij er iets van, dat zijn heele leven tot nog toe niet anders geweest was dan een zondigen tegen God, een overtreden van Zijn geboden? En nam hij zich in stilte voor met Gods hulp een beter zoon voor zijn moeder te worden?

Na het vertrek van den geneesheer stappen ook vrouw Dirksen en haar jongen op en treurig en mismoedig, denkt de weduwe onderweg: „Mijn man had gelijk; ik heb Willem

te onverstandig lief gehad. Nu beleef ik weinig anders dan verdriet van hem.”

IV.

Ruim drie vierdeeljaars zijn na de gebeurtenissen, die we in 't vorige hoofdstuk mededeelden, verloop. De lachende lente, die alom leven en groeikracht brengt, die overal met kwistige hand heur bloesems en bloemen rondstrooit, zelfs op de onvruchtbaarste plaatsen, die het effen bruine heidekleed doorweeft met een overvloed van gele, witte en blauwe bloempjes; de lente, die telkenjare op de zachte wieden van den wind uit het zuiden komt aanzweven, ligt reeds ver achter den rug. En ook de zomer met zijn minder teere en minder lieflijke, maar toch in haar weelderige vormen overweldigende schoonheid, is heengegaan en de velerlei tinten, die bosschen en hagen te zien geven, toonen duidelijk, dat de herfst alree zijn intocht heeft gedaan, al schijnt vandaag het zonnetje zóó warm en al is de wind zóó zoel, dat men wanen zou, nog midden in den zomer te zijn.

De eerste helft van September is echter reeds voorbij; de zwaluwen en ooievaars zijn vóór eenige dagen afgereisd en duizenden andere trekvogels maken zich gereed den langen tocht te aanvaarden. Nog een week drie, vier en bosschen en velden zullen weder bijna geheel ontvolkt zijn; stilte des doods zal heerschen in den wijden tempel van Gods schoone natuur, tenzij somwijlen de najaarsstorm met zijn gieren en bulderen de ruime gewelven vervulle en uit het diepste der wouden echo's wakker roepe, bang en huiiveringwekkend als de noodkreet der onder de slaande hand Gods sidderend ineenkrimpende menschheid.

't Is herfst. De jacht op hazen en konijnen is een dag of wat geleden geopend en jagers en honden schijnen onvermoeibaar in het opspreken en achtervolgen van de waarlijk niet voor niemendal schuwe en vreesachtige dieren.

Dag noch nacht zijn zij veilig; want hebben daags de jagers het op hun leven gemunt, des nachts loeren uit heggen en struiken de stroopers, of niet een haas of konijn het wagen zal het houtgewas te verlaten om op een nabijliggenden akker zich te goed te doen aan het malsche loof van het jonge knolgroen.

En jachtopzienders en veldwachters mogen oppassen, zoo goed zij kunnen, en allerlei listen te baat nemen om de stoutmoedige kerels te snappen, het baat hen dikwijls al bitter weinig. De stroopers zijn hun vaak te slim af en laten zich niet betrappen.

Willem Dirksen is van de wonde, veroorzaakt door het springen van zijn geweer, al spoedig hersteld. Te spoedig zou men haast zeggen, want door die vlugge genezing was de schrik er bij hem ook heel gauw weer uit en op het oogenblik schijnt hij in 't geheel niet meer aan het ongeval te denken, want hij schiet er weer op los, dat het een aard heeft. Hij is in waarheid een hartstochtelijk strooper geworden.

Geen beden of vermaningen zijner moeder kunnen hem bewegen het gevaarlijke en onbehoorlijke bedrijf te laten rusten. Hij is zoo gelukkig of misschien wel zoo ongelukkig geweest, een viertal hazen te schieten, zonder dat men hem heeft kunnen bekeuren. De zes guldens, die hij daarvoor heeft ontvangen, blinken hem te verleidelijk tegen, dan dat hij het stroopen er nu maar zoo aan geven zou.

Daarenboven heeft hij een kameraad, die evenals hijzelf geen vriend is van werken en die veel liever op een gemakkelijke wijze met stroopen aan de kost ziet te komen, dan door geregelden arbeid een eerlijk stuk brood tracht te verdienen.

Op een goeien dag komt Willem met een min of meer bedrukt gezicht bij hem en zegt: „Dat ziet er niet mooi voor mij uit, Klaas!”

„Hoe dan?” vraagt deze.

„Wel, daar komt de boer van morgen bij me en zegt: „Willem, je moet het stroopen laten of anders moet ik je uit mijn dienst ontslaan.”

„Hoe dat zoo, baas?” zeg ik.

„Je weet, dat deze boerderij aan meneer Van Berkenhorst behoort. Nu, deze heeft mij laten roepen en gezegd, dat ik je, als je 't stroopen niet wilt laten, moet wegsturen, of anders zegt hij mij de huur op.”

„Dat is een gek geval, baas,” zei ik.

„Nou,” ging hij voort, „nu moet je het zelf maar weten. Blijf je met stroopen doorgaan, dan kan ik je niet langer houden, want ik kan natuurlijk om een knecht mij niet uit mijn broodwinning laten zetten.”

„Neen, dat is zoo. Nu, ik zal er eens een dag over denken,” heb ik gcantwoord. „En wat zou jij me nu raden, Klaas?”

„Ja, wat zal ik je daarvan zeggen? Je moet het natuurlijk zelf weten. Maar als ik jou was, dan zei ik: 'k groet je, baas! Ik kan veel gemakkelijker met stroopen aan de kost komen, dan bij jou met hard werken.”

„Maar,” zegt Willem, „de jachttijd duurt maar een maand of drie. Al kan ik nu in dien tijd genoeg verdienen om van te leven, waar blijf ik dan het overige van 't jaar?”

„Maak je daarover maar niet ongerust. Hoe red ik het dan? Hoor eens, als we een beetje gelukkig zijn met stroopen, verdienen we al licht zooveel, dat we den winter een eind heen doorkomen. En tegen 't voorjaar is er immers los werk genoeg te krijgen? Tot den tijd van 't grasmaaien scharrel je best rond, en dan gaan we samen naar Holland

't Moet al slecht loopen, als we daar in een week of tien geen kleine honderd gulden overhouden. Wel, man! ik durf wedden, dat je bij 't eind van 't jaar rijker zult wezen, dan 't geval zou zijn, als je den boer bleef dienen. En wat heb je dan geen vrij en plezierig leven. Geloof me, boerenknecht is al een van de minste haantjes."

Zulke taal klonk Willem als muziek in de ooren. Veranderlijk en wispelturig van karakter, van jongsaf aan lediggang en nimmer aan een ordelijk en bedrijvig leven gewend geraakt, bezat het avontuurlijke voor hem een groote aantrekkelijkheid.

Zonder zich lang te bedenken, zegt hij dan ook: „Ik hou het met jou, Klaas! Het werken is voor de dommen. Ik ga dadelijk naar huis en vertel den baas, dat ik besloten heb, het stroopen niet te laten. En we zullen het zóó maken, dat meneer Van Berkenhorst geen staart meer onder schot krijgt, ha-ha-ha!"

Eenige dagen later, op een regenachtigen, winderigen avond, vinden wij Willem bij Klaas in het huisje van diens ouders, dat een kwartier buiten het dorp aan den zoom van een groot dennenbosch staat.

De familie van Klaas had nu juist geen heel besten naam. Van ouder tot ouder waren de leden ervan bekend als groote stroopers, die er bovendien niet zoo heel veel kwaad in zagen om verschillende dingen, die aan anderen toebehoorden, maar van hun gading waren, stilletjes mee te pakken. Willems moeder had gedaan, wat zij kon, om haar zoon uit die slechte omgeving te houden, maar jawel! Als kind had ze hem meestal zijn gang laten gaan, als jongeling had ze allen invloed op hem verloren.

Wat bitter zelfverwijt verscheurde haar thans de ziel! „God is rechtvaardig!" sprak zij dikwijls bij zichzelf; „ik heb de opvoeding van mijn kind verwaarloosd; ik ben

een slechte moeder geweest. Het hartzeer, dat ik thans gevoel is de welverdiende straf voor mijn nalatigheid."

Beklagenswaardige vrouw! Zij had zichzelf, zij had haar zoon ongelukkig gemaakt. Want was deze niet reeds ongelukkig en diep te beklagen, schoon hijzelf dit gevoelde noch beseffe? Want had men hem erover gesproken, tien tegen een, dat hij in luid lachen ware uitgebarsten en had uitgeroepen: „Ongelukkig? Ik ongelukkig?.... Hoe komt ge er bij!"

Kijk, daarin zit het hem juist. Wie ziek is, en zich desnietegenstaande verbeeldt gezond te zijn, zal de geneesmiddelen, die men hem wil toedienen, van de hand wijzen; zal zich niet in acht nemen; zal dingen doen, die zijn kwaal meer en meer verergeren en onverwachts, wanneer het te laat is, zijn waren toestand inzien. Zoo iemand is ongeneeslijk.

Op bovenbedoelden avond dan zit Willem bij Klaas aan huis met het voornemen om straks, nadat de maan zal zijn opgekomen, met zijn kameraad uit stroopen te gaan.

„'t Is vannacht juist het goeie weer," heeft de vader van Klaas zooeven gezegd.

„Met zulk winderig en bulderig weêr kun je het wild dicht onder schot krijgen, want het hoort je dan niet."

„Dat is zoo," zegt Willem; „maar de politie kan ook bij je staan, voordat je ze bemerkt hebt. Die hoor je ook niet."

„Neen, dat is weer zoo. 't Heeft ook al zijn voor en tegen. En ik geloof, dat ze de laatste dagen streng de wacht houden. Gister nog hebben ze Lammert van Dirk Schutte gepakt en verleden week Roelof van Wesseem. Pas op, jongens, dat je ze uit de handen blijft."

„Ja, want je kunt ervan verzekerd wezen, dat ze op ons loeren. Ik heb het tenminste al van anderen gehoord."

„Nu, laten ze hun best doen. Ze zullen ons zoo dadelijk

niet te pakken krijgen. Weet je, wat we voor alle securiteit doen moesten, Willem?"

„Laat eens hooren!"

„Een van ons beiden moet straks vooruit gaan, met een bezem of zoo iets onder den arm. Zijn dan de schuts ¹⁾ in de nabijheid, dan komen ze er zeker op af en zullen meenen een goede vangst te doen. Ha-ha! wat zouden ze leelijk op hun neus kijken!"

„Accoord, dat is goed bedacht, Klaas!"

„Zeker! . . . En komt er niets opdagen, dan weten we, dat er geen onraad in de buurt is, en kunnen we gerust er op uit gaan."

Wat besloten is, wordt ten uitvoer gebracht. Een paar uur later, als het naar middernacht loopt, verlaat Willem in alle stilte het huis, gewapend met een bezem, waaraan een lange steel. Hij loopt een halfuur rond en keert daarna, als hij niets verdachts ontdekt heeft, terug om Klaas te halen. Er verloopen eenige minuten en beiden treden naar buiten, schijnbaar zonder geweren. Doch schijnbaar slechts, want zij hebben hun vuurwapenen, die er op ingericht zijn, om op een gemakkelijke manier uit elkander genomen te kunnen worden, tusschen hun kleederen verborgen. Steeds omzichtig rondziende en nu en dan even stil houdende om te luisteren naar elk verdacht geluid, dat zij meenen te hooren, loopen zij een drie kwartier lang tusschen de akkers en de heggen, die deze omzoomen, voort, tot zij eindelijk aan een weiland komen, waar, naar zij meenen, wel een haasje zal te verschalken zijn. De weide wordt aan de beide lengtezijden door kreupelhout begrensd.

„Ga jij nu aan dezen kant de heg door, tot in dien

1) Zoo worden in 't Veluwsch dialect de jachtopzieners geheeten.

gindschen hoek, dan zal ik aan dien kant hier meer voor-aan blijven," zegt Klaas.

Ieder gaat den aangewezen weg en zet zich op de hurken in het struikgewas neer, met valkenblik de grasvlakte overziende, of er niet ergens een haas te ontdekken is. Maar neen, zij zien niets.

De maan, die een uur geleden is opgegaan, breekt zoo nu en dan voor eenige oogenblikken door de vliegend voortijlende wolken en werpt bij die gelegenheid een flauw en mat schijnsel over struikgewas en weidegrond. „Als er een was, moest ik hem zien," denkt Willem bij zichzelf, „want ik kan duidelijk elk grasbosje, dat een beetje uitsteekt, onderkennen. Ik hoop maar, dat we hier geen uren lang voor niemendal behoeven te zitten, want de wind is van nacht leelijk koud." Hij staat eens op, zet het geweer tegen een der stammen en wrijft zich de koude, half verkleumde handen. Onderwijl houdt hij evenwel onafgewend de oogen op het grasveld gevestigd.

Ha! daar springt eindelijk uit het houtgewas aan den overkant een haas de sloot over, blijft eenige oogenblikken met opgerichte ooren dicht aan den rand zitten, om aandachtig te luisteren, en begeeft zich dan met kleine, langzame sprongen naar het midden der weide.

„Hij is te ver af," denkt Willem. „Ik heb hem niet onder 't schot."

Hij neemt dus zijn geweer op, spant den haan en sluipt voetje voor voetje wat naderbij. Een doode tak knapt onder zijn voeten en de langoor, die rustig zat te eten, stelt zich op de achterpooten en spitst de lange lepels. Stellig heeft hij het geluid vernomen. Oogenblikkelijk staat Willem stil en gaat niet verder, voordat het dier weer rustig aan t' knabbelen is.

„Paf!" klinkt eensklaps het schot; de haas maakt een luchtsprong, buitelt over den kop, loopt daarna opnieuw

eenige meters voort, tuimelt andermaal voorover en blijft thans voorgoed liggen.

Als Willem, die onmiddellijk, nadat hij afgetrokken heeft, de sloot is overgesprongen, bij hem komt, is hij reeds dood.

„Jongen, dat is een beste!” grinnikt hij half binnensmonds, terwijl hij het dier opneemt, om er ijlings mee in de struiken te verdwijnen.

't Geluk is hun dezen nacht gunstig; Klaas blaast namelijk nog twee hazen het levenslicht uit en welgemoed keeren de beide stroopers voor het aanbreken van den dag huiswaarts. Zij kunnen rekenen, dat zij ieder vijf en veertig stuivers verdiend hebben.

We zullen hen nu verder stil hun gang laten gaan, tot we beide vrienden weer aantreffen op een dag in 't midden van December.

't Is een weér, om geen hond of kat naar buiten te jagen. Een felle storm uit het noordwesten buldert in den wijden schoorsteen op het huis van Klaas en doet de zware kruinen der dennen als lichte rietpluimen heen en weer wuiven. Geweldige sneeuw- en hagelbuien ontlasten hun inhoud op de naakte velden en houden mensch en dier binnen de deuren.

Zelfs kraaien en eksters, die niet zoo gemakkelijk uit het veld te verdrijven zijn, die storm en sneeuwjacht tarten, wagen zich vandaag niet dan hoogst enkele keeren buiten het bosch, waar zij op een in de luwte zich bevindenden tak met ingetrokken kop en opgezette veeren zitten te bibberen van de kou.

Toch, in weerwil van het onstuimige, gure weder stappen daar ginds twee mannen naast elkaar voort, met voorovergebogen hoofd stijf vóór zich ziende, daar sneeuw en hagel het onmogelijk maken het hoofd opgericht te houden.

Zij komen slechts langzaam vooruit, daar de sneeuwlaag van een halve voet dikte het gaan hoogst moeielijk maakt.

Af en toe staan beiden even stil, om de sneeuwklompen, die zich onder hun laarzen samenpakken, te verwijderen.

„'t Valt mij toch niet mee, Willem! nu wij op de vlakke zijn.”

„Nee, Klaas! mij ook niet. 't Is boos weer. Als ik niet zoo'n behoefte had aan een paar centen, ging ik dadelijk terug naar huis.”

„Och, kom! zóó erg is het nog niet. Wacht maar; als we straks een paar langooeren gesnapt hebben, zul je er wel schik in krijgen. Dan voel je geen wind, of sneeuw of koude meer.”

En zwiĳgend loopen Willem Dirksen en Klaas, de beide stroopers, weer verder.

Zij gaan naar den zeekant, waar de lage graslanden zeker onder water staan, met den hevigen noordwesterstorm van vandaag. En bij zulke gelegenheden gebeurt het heel vaak, dat een of meer hazen, naar een hoogere plek gevluht, daar als op een eiland van alle kanten door het water worden ingesloten. Zij kunnen dan gemakkelijk bemachtigd worden; want al vliegen zij ook bij de nadering van den mensch het water in, toch kunnen zij zich daarin zwemmende niet zoo vlug bewegen, of men kan ze gemakkelijk inhalen.

Om op deze wijze zich van het wild meester te maken, zijn Willem en Klaas er op uitgegaan. Ieder van hen is voorzien van een stevigen knuppel om daarmee den armen dieren den genadeslag toe te brengen.

Na heel wat heen en weer loopen, zonder dat zij iets hebben gevangen, begint de hoop op een goeden buit tadelijk klein te worden. En nadat er nog eens een uur verlopen is, en zij nog al niets hebben kunnen bemachtigen, is de hoop tot nul gedaald en stelt Willem voor om maar stilletjes naar huis te gaan.

„Jongen,” zegt Klaas, „dat is ook zoowat! We hebben

nu den halven dag rondgescharreld, zijn half verstijfd van nat en kou, en nu zoo heelemaal platzak thuis te komen, dat is een hard geval. Laten we eerst nog eens naar de „Achterste Landen” gaan. En loopen we dáár niets op, dan maken we dadelijk rechtsomkeert naar huis.”

En zoo gaan ze naar de „Achterste Landen”.

„Kijk, daar heb je het warempel al! Hoezee! twee, drie hazen ginds op dat eilandje!” jubelt Klaas.

En in de vreugde van zijn hart zet hij het in draf, hoewel de zware, tot over de knie roikende laarzen voor zulk een beweging allerminst geschikt zijn.

„Kom, Willem!” roept hij: „jij aan dien kant en ik aan dezen, dan sluiten wij ze mooi in!”

En „plons!” springt Klaas van den met hakhout begroeiden wal te water, zoodat het grijze, kleiachtige zeewater hem in groote druppels om de ooren spat. Willem volgt op eenigen afstand. De hazen, die hun vijanden zien aankomen, loopen naar het uiterste puntje van de hoogte, waarop zij een toevluchtsoord voor het water hebben gevonden en dringen daar sidderend oopen.

Maar de beide stroopers komen nader, zij betreden reeds het eilandje en komen van twee kanten op de in doodsangst verkeerende dieren toe.

„Plas, plas, plas!” daar gaan zij te water en zoeken den een paar honderd meter verwijderden houtwal te bereiken. Waren zij maar eenmaal daar, dan waren zij gered.

Maar eer zij goed halverwege zijn, hebben Willem en Klaas ze ingehaald en twee van de drie worden doodgeslagen. De derde, die wat zijwaarts is afgedwaald, bereikt gelukkig den vasten grond, éér Willem hem kan pakken.

„Ziezoo! dat zijn er alvast twee!” lacht Klaas. „Nu begin ik te gelooven, dat we er nog wel meer zullen snappen. Vooruit! nu naar de kampen van Cornelis van Weenik!”

En Klaas beklimt den hoogen wal, op den voet gevolgd door Willem.

„Onthoud je dag, Klaas Born! En jij ook, Willem Dirksen!” klinkt het hun eensklaps tegen en een forsich gebouwde kerel met zwaren knevel, gekleed in een gestreept zwart fluweelen jas met blinkende knopen, verspert hun den weg.

De stroopers staan op het eerste oogenblik verstijfd van schrik: Klaas met het eene been op den wal, het andere een paar voet lager; Willem wat terzijde, met de rechterhand aan een vooruitstekenden tak. 't Lijken wel beelden.

„Ha-ha! mannetjes, daar heb ik je eindelijk!” grijnslacht de jachtopziener. „Ik heb al lang genoeg op jelui geloerd.”

De spottende, triomfeerende uitdrukking op zijn gelaat laat duidelijk blijken, hoezeer hij zich in zijn vangst verheugt.

„Ja, je hebt ons gesnapt, Thijs Witsen! en niet om de dag of wat „zitten” spijt me dat, maar om 't plezier, dat je ervan schijnt te hebben,” zegt Klaas op opgewonden toon tot den veldwachter, wiens leedvermaak in hun ongeluk zijn licht opbruisend bloed aan 't gisten heeft gebracht.

Na beiden mannen hun namen te hebben afgevraagd benevens hun ouderdom en een en ander te hebben opgeteekend, herneemt Thijs, de schut:

„En geef nou die hazen maar gauw hier! Je zult vandaag geen groote daghuur thuis brengen, ha-ha!”

Klaas wisselt een blik van verstandhouding met zijn makker en beiden maken geen haast om aan het gegeven bevel te voldoen.

„Geef op, die hazen, zeg ik je!” buldert nu Witsen. „Geef op! . . . of ik zal andere maatregelen nemen!” En hij laat die bedreiging van een vloek vergezeld gaan.

„Dat nooit!” gromt Klaas tusschen de tanden en hij zet zich in postuur, terwijl hij zijn tegenstander met vlamme blikken aanziet.

„Geef je de hazen of niet?” schreeuwt de man der wet en hij doet een pas voorwaarts en steekt de handen uit, om Klaas zoo mogelijk zijn buit te ontrukken.

Doch deze springt een pas achterwaarts en brengt met zijn knuppel den veldwachter een gevoeligen slag over de armen toe.

Brullend van pijn en woede springt de laatste op den strooper toe en haalt tegelijk een revolver uit zijn borstzak.

„Pang!” het schot knalt en de revolver vliegt een eind weg, de struiken in, terwijl de veldwachter kermend van pijn op den grond zinkt.

Willem, die eenigszins achteraf had gestaan, heeft bij 't zien van het vuurwapen met een geweldigen knuppelslag Witsens arm stuk geslagen.

Vandaar, dat het pistool zoo ver wegvloog, terwijl de kogel rakelings langs het hoofd van Klaas voorbijsnorde.

„Loop, wat je kunt!” roept deze gejaagd, en zonder éénmaal om te zien, gaat het de struiken door, een kwartier lang, tot beiden nauwelijks het eene been meer voor het andere kunnen krijgen.

„Dat zal een leelijk grapje voor ons worden!” hijgt Willem.

„Ik geloof het ook!” antwoordt Klaas. „Maar het is gebeurd. Er is niets meer aan te doen!”

Dienzelfden avond nog worden Klaas en Willem door de politie opgehaald en onder den toren opgesloten. Den volgenden ochtend worden beiden naar Harderwijk gebracht om voor den commissaris van politie gehoord te worden.

Daar zij een volledige bekentenis afleggen, vindt deze geen termen om hen in voorloopig arrest te houden. Zij kunnen dus huiswaarts keeren in afwachting van de behandeling hunner zaak door de arrondissements-rechtbank te Zwolle.

Zes weken later wordt het vonnis uitgesproken en worden beiden veroordeeld tot acht maanden gevangenisstraf.

Willem, die hier vreeselijk tegen opziet, is een week na zijn veroordeeling spoorloos verdwenen. Niemand weet, waar hij gestoven of gevlogen is.

Een halfjaar later ontvangt zijn moeder een brief uit Amerika. Hij kwam van Willem. Hij had, zoo schreef hij, als kolentremmer dienst genomen op een Amerikaansche stoomboot en was zoo in de Nieuwe Wereld aangekomen. Hij werkte nu als knecht bij een Hollandschen boer ergens in de buurt van het Michigan-meer en had het best.

Uit zijn brief bleek verder, dat hij „erg” veel plezier had om de kool, die hij hier de justitie had gestoofd, maar geen woord verried eenig berouw over zijn slecht gedrag, noch over het verdriet en het hartzeer, dat hij wetens en willens zijn arme moeder en zuster had aangedaan. Wel schreef hij, dat ze zich niet ongerust over hem behoeften te maken, dat hij zich wel redden zou en haar spoedig wat geld zou oversturen.

Van dit laatste is echter weinig gekomen. Slechts eenmaal, toen hij ongeveer twee jaar was weg geweest, heeft hij vijftig gulden gezonden. Na dien tijd liet hij niets meer van zich hooren. Wat er van hem geworden is, weet niemand. Hij staat in dit opzicht niet alleen. Daar zijn er velen naar Amerika vertrokken, van wie men nooit meer taal noch teeken gehoord of gezien heeft.

Hoe menig ouderhart bloedt niet bij de herinnering aan een verloren zoon, die nimmer berouwvol naar zijns vaders huis is wedergekeerd!

En dubbel smartelijk moet die herinnering zijn, wanneer men zich van schuld aan dat verlies niet vrij kan pleiten.

Vrouw Dirksen heeft er haar leven lang onder geleden en noch de liefde harer dochter, die, met een braaf en oppassend man gehuwd, haar moeder bij zich nam en haar verzorgde en oppaste, zoo goed zij maar kon, noch de

lachjes en spelen van een drietal kleinkinderen, konden de donkere schaduw van het gerimpelde voorhoofd verdrijven, noch het droevig starend oog langer dan voor een oogenblik een glimp van blijmoedige tinteling hergeven.

Zij bleef den verloren zoon betreuren, die, wellicht met schuld en misdaad beladen, in het vreemde land ellendig en verlaten was gestorven. En telkens en telkens weer ontsnapte aan haar door berouw geprangden boezem de klacht: „Ik ben te zwak geweest! Ik heb mijn kind door mijn toegeeflijkheid bedorven!” En dan bad zij vurig „o Heere, vergeef mij, dat ik zoo slecht mijn moederplichten heb vervuld! Vergeef mij mijn zonden genadiglijk om den wille van Uw Zoon, die Zijn bloed voor zondaren gestort heeft, en gedenk ook hem, die in den vreemde rondzwerft. Geef hem in te zien, dat hij tegen U en de menschen heeft gezondigd, en laat hij zich van zijn boozen weg afkeeren!”

Een tiental jaren zijn thans sinds haar sterven voorbijgegaan. Groene zoden bedekken de stille rustplaats, en het is of het avondkoeltje in de toppen der hooge olmen van 't kerkhof woorden van rust en vrede fluistert.

En als hoog aan den helderen hemel de avondster flonkert, schijnt deze te spreken van een oeuwig vrede-rijk, waar geen smart, geen rouw, geen droefheid meer gekend zal worden, en dat eenmaal het deel zal zijn van elk kind van God.

